

Budai FehérFekete

A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG BUDAI OSZTÁLYÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

2010. SZEPTEMBER

VENI SANCTE

XVII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

VENI SANCTE SPIRITUS!

KÖSZÖNTJÜK A ZIRCI CISZTERCI APÁTSÁGOT

Kádár Aba: Veni Sancte...

Veni Sancte Spiritus! Jöjj el, jöjj el, jöjj Szentlélek Úristen!

Mint minden tanév kezdetén, az idén is elhangzik ez a könnyörgés.

Nem tudom, kedves olvasó, végiggondoltad-e már valamikor, hogy mikor, milyen esetben hogyan szólítjuk meg a háromszemélyű Istent? Ha valami nehéz dolog előtt állunk, aminek megoldásához nem bízunk a saját erőnkben, akkor: „Segíts Uramisten!”. Ha katasztrófa-helyzetből szeretnénk kikeveredni, akkor: „Jézusom, most segíts!”. Ha valami külső körülményen, történelesen döbbenünk meg, akkor (függetlenül attól, hogy ez a dolog személyünkben érint-e vagy sem): „Szent Isten!” vagy „Atyaisten!”. Mindezek felkiáltások; akkor is azok, ha nem mondjuk ki hangosan, csak bennünk égnek. Valószínűleg saját magad önkéntelenül ezeket mondod te is; de ha még nem kerültél volna ezeknek a helyzeteknek valamelyikébe, a magyar irodalomban is bőségesen találsz ezekre példát.

Szentlélekhez nem szoktunk kiáltani, csak csendesen kérjük: „*Jöjj el Szentlélek Úristen!*”, Veni Sancte Spiritus! (Ez akkor is csendes kérés, ha írásban felkiáltójelet teszünk utána.)

Miért ez a különbség? Azért, mert ha külső erő ellen gyors segítségre van szükségünk, akkor kiáltunk: „Segítség!”. Ha azonban a saját magunknak, a magunk gondolatiságának megváltoztatására van szükségünk, akkor tudjuk: ez lassan megy, ehhez nem hirtelen történésre, hanem kitartásra van szükségünk; s ehhez pedig nem egyszeri kiáltás, hanem sokszori kérés, könnyörgés illik.

A Szentlélek valóban lélek, akit gondolkodásunk, saját gondolataink megsegítésére, megszentelésére hívunk. „Véniszanktét” csak tanév elején, lelkigyakorlat kezdetén mondunk; más munka, verseny előtt nem. Mert a tanév gondolataink átalakítására: a tantárgyak megértésére, megtanulására, jellemünk kialakítására szolgáló, hosszú időszak; ennek sikeréhez kérjük a tanév kezdetén a gondolatainkat segítő, azokat megszentelő Szentlélek segítségét.

S nem furcsa szokás az, hogy az év végén viszont már nem kifejezetten a Szentléleknek, hanem a teljes Szentháromságnak köszönjük meg a sikert: „*Te Deum laudamus!*”, „Téged Isten dicsérünk!”? Oka van ennek: az év végén már nem csupán a saját gondolataink gyarapodását, hanem minden ehhez a sikerhez hozzájáruló külső körülmény alakulását is megköszönjük, s ilyenkor már a teljes háromszemélyű Istenre gondolunk.

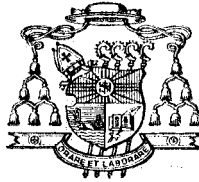

A tanévkezdés ma is olyan jelentős esemény, mint amilyen a mi korunkban volt. Ma már tudjuk, hogy hiába hittük annakidején, mi vagyunk a főszereplők, nem, ott voltak a másik oldalon a tanárok. Diákok és tanárok. Együtt...Mert az oktatás két pólusú jelenség, és az ember tevékenységei között a legfontosabb. Most dől el, milyen lesz az egyszemélyes élet, és a személyek tudnak-e majd közösen élni..

Nekünk szerencsénk volt, a ciszterci atyák irányítottak minket.

Mostani Híradónkat az ő emlékekkel kezdjük.

ZIRC

A REND FEJE:

MÉLTÓSÁGOS ÉS FŐTISZTELENDŐ
ENDRÉDY VENDEL, KÁLMÁN
APÁTÚR,

A BOLDOGSÁGOS SZŰZ MÁRIÁRÓL NEVEZETT ZIRCI, PILISI, PÁSZTÓI
ÉS SZENTGOTTHÁRDI EGYESÍTETT CISZTERCI APÁTSÁGOK APÁTJA
ÉS A CISZTERCI REND ZIRCI KONGREGÁCIÓJÁNAK ELNÖK-APÁTJA,

A KATOLIKUS ISKOLAI FŐHATÓSÁG TAGJA, A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG FŐVÉDŐJE,
ZIRC NAGYKÖZSÉG DÍSZPOLGÁRA, A MENNYISÉGTANBÓL ÉS TERMÉSZETTANBÓL OKL.
KÖZÉPISKOLAI TANÁR.

(A fakszimile egy 1948-as kiadványból való)

VENI SANCTE IDEJÉN LEGELSŐ KÖSZÖNTÉSÜNK APÁT
URUNKHOZ SZÓL, AKI TANÁRUNK, MAJD A ZIRCI APÁTSÁG
FEJE VOLT, AZOKNAK A CISZTERCI TANÁROKNAK
VEZETŐJE, AKIKTŐL MI A TUDÁS, AZ ERKÖLCS, A HIT
ALAPJAIT KAPTUK.

VISSZATEKINTVE AZ ÉLET KAPUJÁBÓL: KÖSZÖNJÜK!

EGYKORI DIÁKOK ZIRCI EMLÉKEI

RÉGEN TÖRTÉNT

Az iskola építő Werner apátúrról személyes élménye már csak kevés társunknak lehet, most mégis előkerült egy apáti levél:

Kedves Bandi fiam,

Leveledet megkaptam. Emlékszem, hogy
mikor írtad nekem. Azt írtad, hogy szeretnél
hogy a budapesti ciszterci gimnáziumba
menjél, de nem írtad meg, hogy miért. Te ugyanis a Néki-úti
Gimnáziumba írtad, de az a bizonyos, hogy a piarista gimnáziumba
jössz, mert az van a közeli környékeden.

Köszönettel válaszolok.

Hi! Milyen jó emlékeid is van a közeli, hogy ide-
járj a mi iskolánkba, főként az is szép emlékeid meg
mennyire a gimnázium igazgatói által felvételre. Ajánlatot
maga azt akkor is írtad, hogy az iskolát igazgatója nehe-
ségeket kimentetve felvételre ismét. Milyen jó meg
is én is meg akarom fogadni.

Égy szorgalmas munkás is vagyok, jól meg-
dolgozok, és szeretlek is a munkát.

Vannak emlékeid is jótanácsok:

Budapest, 1927. márc. 2.

Werner Adolf Sr.
Zirci mit.

A 73 éves levél története a következő:

Kisgyermek korom óta a nyarat nagyszüleimnél töltöttem Balatonalmádiban. Nyaralójukkal csaknem szemben volt a zirci apátság nyári üdülője. Egy alkalommal anyám megtudta, hogy az ott tartózkodó apát úr misét szeretne tartani a közeli kápolnában, de nincs ministránsa. Anyám felajánlotta, hogy a fiai vállalnák ezt a feladatot, mert iskolai idejük alatt többször is ministráltak Pesten, a Belvárosi Templomban. Az apát úr elfogadta ajánkozásunkat, és így történt, hogy 1936 nyarán, 9 éves koromban másfél évvel fiatalabb öcsémmel együtt néhányszor segíthettük az istentisztelet lebonyolítását.

Amikor az elemi iskola negyedik osztályát végeztem, el kellett dönteni, melyik iskolában tanulok tovább. Pesten, a Váci utcában laktunk, ezért indokolt lett volna egy közeli iskolába jelentkezni. A nálam hét évvel idősebb unokabátyám azonban a budai Szt. Imre gimnáziumba járt, és a családunk azt szerette volna, ha én is oda járok. Iskolai bizonyítványom alapján remélhettem ugyan a felvételt, de attól tartottunk, hogy a távoli lakásunk miatt a felvételi kérelem elbírálásánál mégis hátrányba kerülök. (Hallottuk, hogy nagyon sok a jelentkező.)

Ezért gondoltunk arra, hogy levélben kérjem *Werner Adolf* apát úr segítségét. Ő nagyon kedvesen válaszolt. Közvetlen támogatására végül is nem volt szükség, mert amikor személyesen jelentkeztem *Bitter Illés* igazgató úrnál, ő örömmel fogadta, hogy az unokabátyám után – az ő példáját követve én is hozzájuk szeretnék kerülni. Távoli lakásunk sem volt már ekkor akadály mert hamarosan Budára költöztünk, a Verpeléti út (mai Karinthy Frigyes út) 22-be. A dolog érdekessége, hogy amíg a középiskolai felvételem bizonyossá nem vált, a Piarista-gimnáziumhoz is beadtam a felvételi kérésemet, és oda is felvettek. Én azonban mégis a Szt. Imre gimnáziumot választottam. Nem bántam meg.

(Maróti Andor)

A régi időkben hogyan is volt Zircen?

A kilencvenen túli dr .Balogh Endre mondja:

Ami Zircet illeti az ország kultúrtörténetében betöltött szerepén kívül mindég meleg otthona volt bármelyik iskolájában végzett diákjainak. Mi már 1929 telén, elsős gimnazistaként karácsonykor lenn voltunk az Iskola majd minden osztályából verbuválódott kiránduláson. Ott is aludtunk, leszórt szalmán! Nagyon nagy szó volt ez akkor. Egyéni emlékem, hogy 1939 szeptemberében kereken egy hétig - rajongva szeretett *Hadarits Vendel* Apátúr vendége voltam. Gondold el, mit számított az Országnek az, amit az oktatáson kívül *Hagyó-Kovácsék* a mezőgazdaságnak nyújtottak, nem beszélve arról, hogy Előszálláson dolgozóknak nyugdíjat adtak!

A zirci zeneéletről is tartogat emléket

Létray Zoltán (é.1945), *aki a 65. éves érettségi találkozónkon csak úgy mellékesen, személyes emlékként idézte fel, hogy már 4 éves korában játszhatott az apátsági bazilika orgonáján. Most zirci emlékképeiről beszél.*

NOVA KLARA VALLIS: ÚJ VILÁGOS VÖLGY. Azért, mert Clara Vallis a franciaországi anya-monostor szülötteként Zircre helyeződött át – és földrajzi helyzeténél fogva valóban egy szép új világos völgyben épült a ciszterci monostor.

Kiscserkész korom nagy emléke mikor a zirci apátsági templom melletti cserkész otthonból adtunk szolgálatot, nagypénteken őrt álltunk Krisztus koporsójánál. A cserkészelet a maga egyszerű és mégis igazán romantikus valóságával kedves emlékként ismétlődött bennem, mert a 452-es számú Szent Bernát cserkészcsapat igen jó helyeken tudott táborozni. Cuha völgye, Ördögkrét –aranyos kis patakok, vadregényes sötét erdők, mind-mind felejthetetlen emlékezni valót adott nekünk, a kis süvölvény kamaszoknak! A csapat igen élvezte a jó bakonyi levegőt, az esti tábortüzek melletti közös éneklés feledhetlenné tette a vakációt! A Bakony árnyas fáival, bokraival, csörgedező kis patakjaival szinte elvarázsolta Zirc környékét!

Úgy tudjuk, hogy a franciaországi anyakolostort jelképesen Zircre tették szokásaival együtt és én is ezért fogom őrizni emlékeimben egy ilyen szokást, azt a különlegesen szép körmenetüket, amellyel a ciszterci papok kb. 80-100 tagú csoportja méltóságteljesen haladva a főépülettől a templom felé mind égő gyertyával vonultak –csodaszépen hatott! Érkezésüket a templom kórusáról figyeltem és a szép ünnepi hangulatot az apátsági templom gyönyörű hangú orgonáján mint orgonista személyesen fogadhattam! Egyébként a szertartás szerint is a „TE DEUM” zengett-zúgott, majd az egész templom énekelte a „A mennynek királyné asszonya” c. Mária éneket, és engemet máskor sohasem érzett gyönyörözés fogott el orgonálás közben.

A különösen szép hangú 25 regiszteres orgonát még a múlt század elején építette egy budapesti orgonaépítő cég. A „Hangszerek Királynője” művészi szolgálója 42 évig édesapám volt (1920–1962), mint apátsági karnagy. És én is a „Harmonia sacra” büvkörébe kerülve évtizedekig magam is ezt gyakoroltam.

Egy téli –karácsony előtti élményemet is szeretném elmondani. A mindennapos, szürke, ünnepélyesség nélkül is –mégis igen-igen szépek voltak a karácsony előtti RORÁTÉK. A hajnali misék, mikor is mínusz 15-20 fokos hidegben kezünkben a pislákoló gyertyás-kézilámpa fénye ragyogóan csillogott az igazi bakonyi télben.

Máskülönben igen rossz gyerekek voltunk olyan értelemben, hogy nem akartuk megtenni a szülők tiltó rendelkezéseit, és számtalanszor rohanguztunk, száguldoztunk a kettőstornyú apátági templom tornyaiban. Isteni szerencsénk volt, hogy nagyobb baleset nem történt mikor harang-kötelekkel dobálóztunk. És jól emlékszem egyszer meg is kondult a harang a sok piszkálódásban. Meg is rémültünk rendesen –pillanatok alatt elszéledtünk a tett színhelyéről. Hál’ Istennek nem veték észre és mi örülhattunk, hogy a csínytevésnek nem lett különös következménye!

Igen szép volt a tekintélyes rendház is. Néha oda is bemerészkedtünk. Nem egyszer ránk is szóltak „Mit kerestek itt?”

De a választ nem tudtuk mondani, mert sürgősen elfutottunk. Más alkalommal többször is megfigyeltem, hogy igen szép és jó körülmények között éltek az atyák. Minden fölszentelt papnak folyosóról nyíló külön bejáratú két helységből álló szobája volt.

Az első szoba volt a fogadószoba, igen szép berendezéssel, ebből nyílt a pihenőszoba.

Inasok gumikerekű kocsikkal hordták be a jól felvágott bükk hasábfát, akkor központi fűtés nem lévén a kellemes meleget adó cserépkályha tett jó szolgálatot.

Volt a fiatal tudós papok között egy igazi barát is, és az volt az érdekes szituáció, hogy évekig együtt játszottunk a Rákóczi-téren. Jó néhány év után doktorált történelem-tanárom lett a Szent Imrében, –de épp úgy feleltetett mint a többi osztálytársamat. De magunk között igazán rendes, a „régiből” volt. Kedvesegységére nagyon hatott rám, őszinte barátsággal kezelt. Ekkor fogalmazódott meg bennem az a gondolat, hogy magam is beállok a rendbe. Ez a gondolat később megváltozott.

Akik akkoriban Zircen voltak, mindegyiküket ismertem és később igen fájdalmas dolog volt látni a zirci külön ciszterci temetőben a fejfákra vésett ismerős neveket.

Nagyon megragadó volt az akkori Úrnapja. Kivonult a katonai díszszázad, ott volt az énekharos és rengeteg ünneplő. Az iskolás gyerekek igazi aranyos áhitattal, fegyelmezett viselkedéssel komolyan ünnepelték az Úr napját.

A romantikusnak képzeltem emlékezésemet azzal szeretném befejezni, hogy a múltnak emlékeit csak úgy tudjuk megőrizni – ha néha beszélünk róla. Így átélhetjük újra a szépséges fiatalság említésre méltó dolgait.

Alszászy Károly:

Ciszterci diákkori ill. a zirci növendék-évek emlékmorzsái

Amint emlékeim között az esetleg többeket is érdeklő apróságokat keresgéltem, lassan számolni kezdtem, hogy mióta is tart a kapcsolatom a Ciszterci Renddel. Ha közvetlenül a fehér-fekete reverendához kötődő emlékeim esztendeit számolom, bizony éppen huszonhárom év kerekedik ki.

Elsőnek talán a Budai Szent Imre Gimnáziumban töltött évek sorakoznak egymás mellé. Ez éppen nyolc esztendő volt, melyek 1940-ben kezdődtek Brisits Frigyes igazgatósága és Pomázi Celesztin osztályfőnöksége alatt. Ez egyben a háború kezdete is volt, így elmondhatom, hogy

akár mint diák, akár mint érettségiző ifjú legény hadi körülmények között végeztem a ciszterciek nagyhírű iskoláját.

Ezt a nyolc évet két szép esztendő követte Zircen, ahol előbb mint novícius, később mint fogadalmas szerzetes végeztem tanulmányaimat. Itt éltem meg 1950-ben a Rendek működésének betiltását és kerültem mint kispap a szatmári egyházmegyébe, majd innen a Központi Szemináriumba, ami abban az évben, a Pázmány Péter Tudományegyetem megszűnése után lett Hittudományi Akadémia.

Ismerve az akkori idők regényes, nem ritkán kegyetlen és váratlan fordulatait, 1951-ben innen is kitessékelték és egy darabig mint bejáró civil hallgató végeztem a teológiai tudományok aktuális tárgyait. Mindez azonban nem tartott sokáig, mert 1952-ben bekövetkezett balesetem után már ide sem térhettem vissza. (Lábamat amputálták.)

Mégis maradtam a Rend kötelékében, mert ebben az évben, mint kötőipari bedolgozó, sikerült egyik paptanáromat kimenteni a Lepziger gyár segéd munkásai közül és együtt folytattuk az ipart. Ez a kedves tanárom Merényi Engelbert volt, akivel annak idején a Villányi út 1. szám alatti villa egyik szobájában végeztük a kötőipar nemes mesterségét.

Közben, mint a ciszterci Rend volt teológus növendéke és hallgatója, tevékenyen részt vettem abban az összeesküvésben, amely abban az időben az ÁVO soraiban a „Fekete Hollók összeesküvése” néven vált ismertté s egyben hírhedté. Ekkor fogalmaztam meg a magam számára, hogy az elvtársak hallatlan ügyességgel tudnak még a bolhából is elefántot csinálni. Egy igen régi vicc jut eszembe arról, hogy Budapest egyik hídján egymás mellett ballag az elefánt és a kisegér. Itt természetesen az ÁVO az elefánt, én a kisegér. E ballagás közben a kisegér büszkén néz fel az elefántra és odakiáltja: „Dübörgünk?... dübörgünk?” Később lett aztán ebből a „dübörgésből” szépen elosztva, három részletben is 7 évi kemény börtönbüntetés.

A 23 évi ciszterciség utolsó momentumaként álljon itt még egy apró és jelentéktelen történet. 1961 őszén egyre szaporodtunk a márianosztrai börtön udvarán a kötelező reggeli sétán. Az egyik alkalommal itt jelent meg Halász Piusz atya is, – akivel korábban egy Bimbó nevű bíró előtt álltunk egymás mellett ítéletre várva. – Amint megjelent a sétán, én egy alig észrevehető főhajtással köszöntöttem. A felvigyázó őr éberségét azonban nem kerülte el bűnös cselekedetem és súlyos fegyelemsértéssel feljelentett a börtön parancsnokánál. Már aznap délelőtt hívtak a parancsnoki irodába, és kemény rendreutasításban és kellő fenyegetésben

részesítettek. A parancsnok egy ifjú főhadnagy, hogy szavainak még nagyobb súlyt adjon, azzal fejezte be nem éppen épületes mondókáját:

„Ezt tanulta maga az iskolában?” – Ha nem állok éppen akkor ebben a kellemetlen helyzetben és a kilátásba helyezett sötétzárka fenyegettsége előtt, hasamat fogva hangosan felnevettem volna!

Bizony ezt tanultuk! – mondtam magamban. A leckét, hogy köszönni illik, jól megtanultam az iskolában, de ezt a nem éppen szokásos fordulatot, amint ezt a kommunizmus tanítja, nem fogom soha többé elfelejteni.

A felekezeti iskolák, amint mondani szoktuk nemcsak tanítanak, de nevelnek is.

Hogy ez utóbbi mennyire igaz, két apró eset jut eszembe. Harmadikos gimnazisták voltunk és Székely Ottokár tanár úr órája kezdődött. Valamilyen okból a tanár úr a következőket mondta az óra legelején: „Fiam, amit most mondok, jól jegyezzétek meg: Amikor vendégségbe mentek, ne azzal kezdjétek a bemutatkozást, hogy kéritek a reterát kulcsát.” Ezen persze jót nevtünk és nevetünk ma is, bár a mondanivaló gyökerei sokkal mélyebbre mutatnak, hiszen nagyon fontos dolog az, hogy miként tudunk viselkedni egy-egy bemutatkozás vagy új ismeretség megkötése alkalmával vagy éppen utána.

A másik, ennél sokkal mulatságosabb esetet az egyik tornaóra elején éltük meg, amikor Farkas Pál tornatanárunk, aki a budapesti ostromot követően kimerítő és dicséretre méltó munkát végzett az iskola újjáépítésében, felsorolta az előző napon elvégzett munkákat és azok időigényét. A felsorolás után egyik társunk, még a nevére is emlékszem, Streff Lajosnak hívták, megszólalt: – „Tanár úr kérem ez már 25 óra!” – „Nem baj fiam, – volt a válasz: –én egy órával korábban kelek.”

A tanulás ismét egyszerű, minden munka megbecsülést érdemel, és nem szegénységi bizonyítvány, ha az ember olykor naprakész és szellemes válasszal tud felelni egy-egy ravasz kérdésre.

Ebben az évben – 1948-at írtunk –, került sor az iskolák államosítására és a mi számunkra arra a nevezetes érettségi ünnepségre, ahol Brisits igazgató úr elmondta híres beszédét, benne a sokat idézett gondolattal: „Mi itt állunk, mi itt várunk, mi itt maradunk!”

Ugyancsak ebben az évben Budáról összesen heten vonultunk be Zircre, hogy ne csak felkészült tanárok, de jó papok és alázatos szerzetesek is legyünk. Ebben az időben korábbi francia tanárunk, S'igmond Lóránt volt Zircen a novíciusmester. Róla mondta el nem is olyan régen, talán éppen az egyik Lechner testvér a történetet, hogy 1933-ban, amikor az első öt éves érettségi találkozóra jöttek össze az 1928-ban Budán érettségizett diákok, Lóránt atya, aki akkor már végzős teológus hallgató volt, a következőket mondta a ciszterci rendről:

„Ma ennek a Rendnek nem tanárookra, hanem szentekre van szüksége.” – Ezeket a szavakat akkor még aligha érthették meg igazán, pedig mi éppen ezzel a hittelt vettük a sátorfánkat és indultunk el húszan a magyarországi ciszterci gimnáziumokból e hivatást választva, a paptanári pálya felé.

Befejezésül egy utolsó gondolat. Nem régen fiam tette fel a kérdést: mondd, mit válaszolnál, ha azt kérdezném, miként tudátok megélni ennek a századnak az emberi életeket gyökerestül felforgató évtizedeit? Eltűnődtem... valóban... nehéz a válasz. Abban az időben ugyanis hiányzó lábbal, két mankóval, pontosan hét munkahelyre jelentkeztem, és dobtak ki hol udvarias, hol kevésbé udvarias formában, majd háromszor törtek rám az éjszaka közepén az ismert felkiáltással: „Hol tartja az eldugott fegyverét...”, hogy aztán több mint egy évtizeden keresztül több-kevesebb sikerrel szülessenek meg a hosszú börtönévekre szóló ítéletek. Mondanom sem kell, hogy sem a gimnázium nyolc éve alatt, sem pedig a zirci esztendőik során ezekről még csak nem is álmodtam.

Választ erre igazán csak a keresztre feszített Jézus, az ő kicsorduló vérével tud adni, hogy aztán egy szép zsoldár befejező soraival halljuk a „végszót”:

*„Negyven évig terhemre volt ez a nemzedék,
azt mondtam: Ez a nép tévelygő szívű,
Nem ismerték meg utaimat,
Ezért haragomban kimondtam eskümet
Nyugalmam helyére nem juthatnak el!”*

És mégis szeretnénk felkiáltani, hogy bár tudjuk, ismerjük tévelygéseinket, mégis, fáradhatatlanul és soha meg nem alkuvó lélekkel kérjük a békét a nyugalmat és a kiengesztelődést.

Zirc utolsó hónapjai 1950 őszén

RÉSZLETEK AZ APÁTSÁG HISTORIA DOMUSÁBÓL

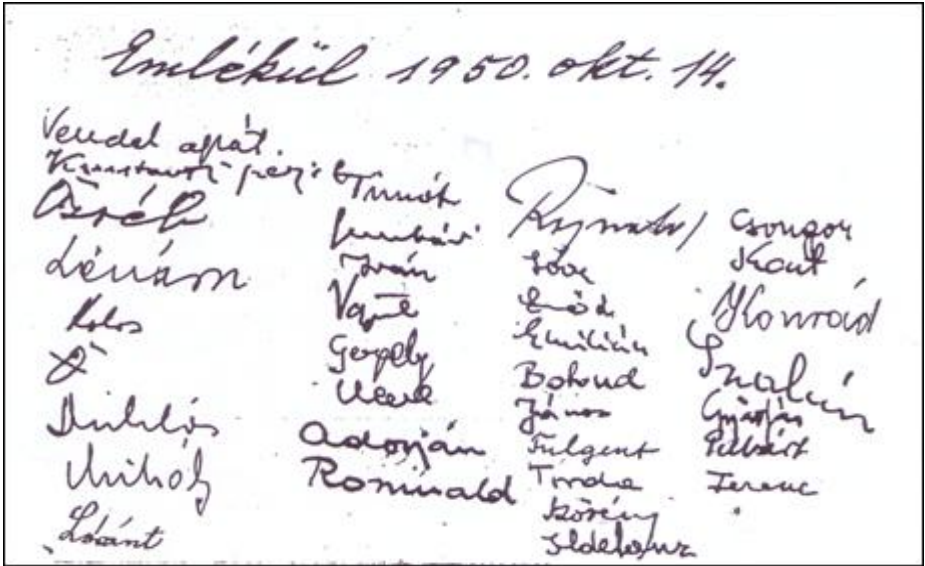
1950.július végén hozták a hírt, hogy augusztus elsején kb. 550 apácát fognak Zircre hozni. Augusztus első napjaiban több mint 50 autóval érkeztek. „Fél ötkor kanyarodott be az első teherautó. Előzőleg, július 31-én helyiségről-helyiségre járva felmértük az Apátságot, felkészülve a nővérek fogadásár. Kiürítettük a noviciátust és a klerikátus második emeletét, a vendégfrontot, a múzeumot. Így történhetett meg, hogy kb. 3 percenként érkezett teherautók folyamatosan gurultak ki az előkertből. Olaszfaluig állt a teherautósor 1950. augusztus 19-én öltözött be 19 új novícius. Mire vállalkoztak? A holnapután sem lehetett tudni! – Lóránt atya Budán gondolta folytatni a noviciátust: ne veszítsenek egy évet sem, ősztől elmentek a klerikusok. Idegen szemináriumokba fekete ruhás kispapoknak, – ahol el kellett hallgatniok nevüket és régi életükről nem volt szabad beszélniök. Egy részük keresztül próbált repülni »gátakon«, hogy a déli verőfényben, szabad és gondtalan hazában – ahol csak a szív fáj keservesen, mert nem tud felejteni! – készüljenek és várják a tavaszt, amikor újra hazatérhetnek...Azután eltűnt a novíciusok nagy része. Az officiumot már az Oratoriumban mondtuk: riadtan verdezett a 18–20 hang a bolthajtások alatt. Október elején megérkezett a budai ház gyors kiürítésének híre és a szerzetesházak átadásának »ütemterve«. Október 15-e a monostor átadásának határideje! Október 8-án énekelte Prior úr az utolsó nagymisét klerikus asszisztenciával. Másnap megkezdődött a lázas munka: a plébánia területét elzártuk az Apátságtól. Először az emeleten húzták fel a falakat, 11-én a földszinten is megkezdték a falazást. A kvadrum-kerten keresztül közlekedtünk, az ablakokon át. Mindennap elment valaki, egyre kevesebben maradtunk.

Október 14-én volt az „utolsó vacsora” a nagy ebédlőben. Egy asztalnál ültünk valamennyien. A Szentképekre írtuk fel nevünket és eltettük emlékebe: »majd ha megint együtt leszünk«.

Október 25-én megjelent a katonai őrség, átvették az épületet, szuronyos őr állt a kapuban. Egyszerre furcsára idegen lett az épület, fojtó benne a levegő... Apátúr még két éjszakát töltött itt, de elérkezett az ő indulása is. Végigjárta a templomot – hiszen ez maradt csak meg nekünk –, minden oltárra tett egy nyíló szegfűt. A temetőt már előzőleg végigjárta és minden sírról vitt egy szirmot magával, földet, apró fekete rögöt, hiszen ciszterci ősök csontja porladt abban a földben... A templomajtóban vártuk. Prior úr áldását kérte. Hangoosan zokogta:

Benedicat vos Deus... Két nap múlva megtudtuk, hogy Apáturat 29-én letartóztatták Timót atyával együtt.”

Ezután már csak négy ciszterciének volt maradása Zircen: *Kukunda Miklós* plébános atyának és három káplánjának: *Neuhold Özsébnek*, a növendékek gyónatójának és *Rácz Pelbárt* és *Urbán Gusztáv* fiatal káplán atyáknak.

61 ÉVVEL EZ ESEMÉNYEK ELŐTT BUDÁN :

„ a kommunizmus kitörését (1919.márc.21!) követően éjjel a leggyesebben összeválogatott ruhákban, de állig felfegyverkezve bezörgött 7 kommunista, hogy házkutatást tartsanak. Az igazgatónál és néhány rendtagnál át is kutattak mindent, de eredménytelenül távoztak. 1919. április 27-én megjelent egy Szederkényi nevű izr. tanító, aki mint a rendház kinevezett gondnoka mutatkozott be. Gyűlésre hívta a rendtagokat s itt elismeréssel szólt a rendtagok általa is ismert munkájáról s kifejezte óhaját, hogy e munkát tovább folytassák; mindössze csak „némi formáság” elintézését kívánta, hogy tudniillik a rendtagok írjanak alá egy nyilatkozatot, hogy a rendből kilépnek és világi személyeknek jelentik ki magukat. A rendtagok békés türelemmel magyarázgatták, hogy kívánsága lehetetlen, a papszentelés miként a keresztség is eltörölhetetlen jelet nyom a lélekben...”

(Dr.Székelly Ottokár O.Cist.: A Szent Imre–gimnázium huszonöt éve)

ZIRC MOST

Oláh Gyula és Őszi Ferenc helyszíni riportja Zircen

A riporternek fölcsapott öregfiúk valaha sokfelé jártak a világban, annyi sok tapasztalatszerzés birtokában meglepő nagy fölfedezésekre nem számíthatunk. De így tanévkezdéskor egyre többször Zirc felé fordul tekintünk.

Végül is egyazon szándék határozta meg a zirci kirándulást, hála a múltért és *tisztánlátás* a jövőért. A jövőért, amelynek útjait immár csak bizakodva lehet keresni.

Hogyan él ma az egykor oly erős, hatékony nevelési központ, Zirc? Valóban, csak az épületek maradtak meg a bolsevista pusztítás után? Újból a rendé a monostor, de mennyit ér anyagi bázis nélkül?

Érdemes egy pillantást vetni a kezdetekre. Ciszterci szerzetesek a középkorban, 1182-ben jelentek meg Zircen, de tanítással, a fiatal-ság nevelésével itt csak 1824 óta foglalkoznak. Ez idő tájt kezdtek Egerben, majd Fehérváron, Pécsen is tanítani, megváltozott a rendi tevékenység, elsődleges feladatuk ekkortól már a tanítás lett. Amikor a zirciek Baján is taníthattak (1878), már Zirc volt a szerzetesi oktatás egyik legnagyobb központja,

A budai gimnázium megnyitása (1912), majd e gimnázium sikeres működése a rend oktatási, nevelési törekvéseinek áldásos beteljesülését vetítette előre. A rend újkori történelmének legszebb napjait élte.

És ekkor jött a megsemmisülés.

1948-ban az iskolák elvétele, 1950-ben a rend megszüntetése

Egy-két adat 1948-ból:

- **a rend teljes létszáma 213 fő,**
- **a tanuló ifjak száma:**

főiskolai	63
gimnáziumi	1770
dolgozók gimnáziuma	215
általános iskolában	2637
kollégiumban,	
diákokthonban lakik	464 ,
összesen	5149 ifjú.

És még egy adat: **19 ciszterci plébániához 58 503 hívő tartozott.**

Mi élő tanúi voltunk a rend likvidálásának, amely az országpusztítás részeként történt meg. A Mindenható kegyelméből megértük a kommunista diktatúra bukását is, és most azt szeretnénk meglátni, mi maradt a mi Zircünkéből.

Valaha,

az 1700-as évek elején a sziléziai heinrichauai ciszterci apátság élesztette újra az ősi zirci apátságot. 1733-ra épült fel az egyemeletes monostor – közvetlenül a mai templom melletti szárnyak. (Ezt nevezték „*kis kvadrumnak*”). 1748-ra épült fel a templom, felszentelése 1752-ben volt. Az apátság jelenlegi formáját fokozatosan nyerte el, az 1750-re elkészült épületek után, 1844–47 között épült a nyugati szárny, majd 1866-ban a déli és keleti szárnyak második emelete. („*Nagy kvadrum*”) Végül a **monostor mai képét** 1927-ben a keleti szárny második emeletének felépítésével nyerte el, ahol az újból Zircre helyezett Hittudományi Főiskola termei kaptak helyet.

A ZIRCI MONOSTOR ÉPÜLETEI

Lépünk be hát a megszentelt és meggyötört falak közé

Első pillantásunk a basilica minorra esik, a kívül-belül remekül felújított apátsági templomra. Belépve itt ér bennünket az első meglepetés. Nem ilyen belső festészetre emlékeztünk: a kissé komor sötét képek és ornamentikák helyett most derűsek a színek, az idős emberalakok helyett ifjak néznek le reánk a falakról! Az 1995-ben kezdődött és tíz évig tartó felújítás alatt történt a változás. Hasonló eset játszódott le a sixtusi kápolna restaurálásakor amikor a rárakódott portól megtisztították a freskókat, akkor derült ki, hogy Michelangelo valójában pasztell színeket használt. Zircen más történt az 1891-es restaurálásnál, a tisztítás után szabályszerűen a régi színek tűntek elő.

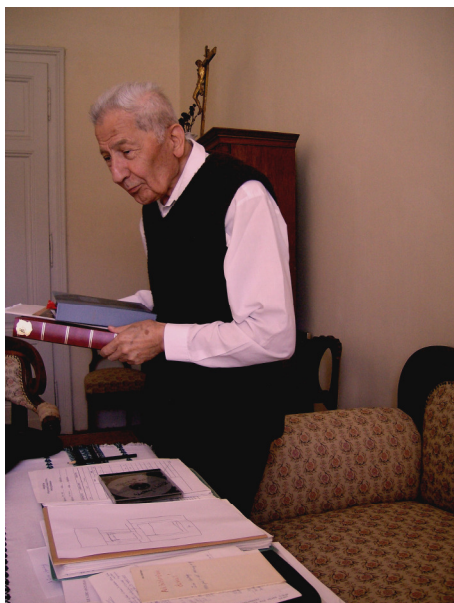
De ez nem tetszett a restauráló mesternek. Maga lépett elő főszereplőnek, alkotni kezdett, *ráfestett* az eredeti freskókra! Így történhetett száz évig, hogy a rózsás arcú ifjak helyett szakállas aggok tekintettek le a falakról.

A megszépült templom immár derűs, vidám képe – a sok nyomorú évtized után – bizakodóvá teszi a jövőbe tekintő mai embert.

És valóban ez történik, belépve a monostorba, mindenütt a megújulás, a változás képe tárul elénk. Az már nem tér vissza a közeljövőben, hogy több mint kétszáz fehér-fekete reverendás tekintse otthonának az ősi kolostor!

Kevés a szerzetes, a jövő sem biztató, munkájuk itt most a kibontakozás előkészítése, a lelki élet fizikai lehetőségeinek megteremtése. Egyszerűbben az építőipari munka.

Az eddig végzett munka a monostor méreteihez igazodó: a hatalmas épületkomplexusban nagyméretű, minden új; friss mész- és festékszag tölti be a folyosókat, több helyen most is dolgoznak,

ahogy látni lehet, itt még régi módi járja, szakmai becsület irányítja a fándlit markoló munkáskezet, a mesterek büszkék a jó munkára.

Aki most mindezt irányítja, vendéglátónk, **Hervay Levente** páter, zirci alperjel, belső házgondnok, főiskolai tanár, könyvtáros, tudományos kutató.

Ő volt a háromtagú honfoglalók vezetője **1990-ben**, amikor „birtokba vették” az ősi tulajdont. Azóta tartó csodálatos tevékenységének ma sem szab hátrált kora, a 91. év.

(A következőkben Hervay atya fog beszélni szerkesztők összeállításában, a diktafon hitelességével.)

Hervay Levente atya elbeszélése az újraindulásról, ill. az azt követő évekről

„A fehérvári püspök összehívott egy gyűlést Budapesten – már készülöben volt a rendszerváltozás – s azt mondta, hogy a szerzetesrendek újra szerveződhetnek. Nem tudnak semmit sem adni, nincs épület, nincs hely. Ez Budapesten volt a Központi Szemináriumban, ahova a szerzetesrendek előljáróit (képviselőit) hívták meg. Bennünket, cisztercieket Kerekes Károly apátúr képviselt. Én (H.L.) engedélyt kértem, hogy ezen részt vehessek, mivel csak „közlegény” voltam, így átélhettem ezt a nagy eseményt.

A másik esemény – ezt az Akadémia elnöke (?) járta ki: annak érdekében, hogy valamit el tudjunk kezdeni Zircen, adjanak itt vissza 3–4 szobát. Ez volt itt Zircen az első lépés az újrainduláshoz. A monostorban a plébánia számára megmaradt egy kis rész akkor is, mikor nem voltak itt ciszterciek. A nyugati szárny földszintjén, ahol most is van, és a keleti oldalon is, ahol a konyha volt.

El is jöttem ide. Itt volt Lékai (?) is. Megnéztem azokat a szobákat, melyek szóba kerültek, amelyekből már kiköltöztek.

Ezek a szobák a kis kvadrum nyugati szárnyának első emeletén, nem voltak beköltözhető állapotban. Fel kellett újítani. A szobákban nem volt vízvezeték, a folyosóra nyíló WC volt. A mosdó a kollégium számára készülhetett, egymás mellett több kagylóval, zuhanyzóval.

1990 januárjában költöztünk ide hárman. Engem Kerekes apátúr szólított fel, hogy jöjsek Zircre. Nem voltam már lekötve, nyugdíjban voltam, és örömmel jöttem Budapestről. *Sulyok Ignác Székesfe-*

hévárról jött, ő lett a házfőnök, a harmadik *Szabó Vilmos*, aki Egerből jött Zircre.

Ez időben már *Liska Szilveszter* volt a zirci plébános. Hosszú ideig ugyanis nem volt ciszterci atya a zirci plébánián. Ő 1975-ben került ide, miután az *Kádár Gábor László* OCist, akkori veszprémi püspök Állami Egyházügyi Hivatal hozzájárulásával a „volt” ciszterci szerzetest kinevezhette zirci plébánosnak. Szilveszter atya nagy érdeme, hogy a hitoktatást jól megszervezte a városban. Több gyermek járt akkor hittanra, mint mostanában.

A kis közösségünk a plébániától meglehetősen függetlenül élte szerzetesi életét, 1990. február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony napjától újból mondtuk a zsolozsmát a zirci monostorban. az oratóriumban. Meg volt a napirendünk. Egy asszony főzött nekünk. Ellátmány nem volt, a nyugdíját adta be mindenki a közösbe. Innen-onnan jött valami adomány. Ami a templomban gyűlt össze, az a templomé és a plébániáé volt. A házgondnok én voltam 1994-ig, amíg Jusztin atya meg nem jött Egerből.

Ebben az épületben volt mindenféle intézmény, a bölcsődétől kezdve, iskola, múzeum, turistaszállás, vājáriskola, stb.

1950 után először katonaságot helyeztek a Monostorba. A katonák bejártak még a műemlék könyvtárba is, mint a Széchényi könyvtárosoktól hallhattuk. A következő lépés volt, amikor a 1951-ben vājár iskolát helyezték ide. Ekkor volt feljövőben a bányászat, a közeli Dudaron. Az 1964/65-ös tanévben megszűnt a vājárképzés és megindult a mezőgazdasági gépszerelők, az építőipari és egyéb ipari szakmák oktatása.

A noviciátus Nagyvenyimben indult. 1993 őszén sikerült áthozni Zircre a Nagyvenyimben 1989-ben újra felállított Szent Bernát Teológiai Főiskolát.

1993 táján minden rendtagnak – részben a szentszék, részben a rendi irányítás indíttatására – nyilatkozni kellett, hogy vállalkozik-e újra a közösségi életre, vagy marad a régi helyén, mivel már igen beépült a plébániája vezetésébe. Nem volt ez könnyű dolog egy 60–70 éves embernek, aki negyven év alatt kiépítette a háztartását is, hogy vállalkozzon egy bizonyos fokig bizonytalan életre.

Az épületért folytatott nagy küzdelem 1993 decemberében jutott fordulóponthoz. Az Apátság törvényes alapon birtokába vehette az egész épületegyüttest, és kilátás nyílt arra, hogy fokozatosan használatba is vehesse.

A megyei önkormányzat pedig megkapta a szükséges összeget egy új iskola, majd 2001-ben egy új kollégium építésére.

1994 decemberében felépült az új huszonnégy tantermes iskola és ekkor adták át ezt a részt több részletben, és az átalakításra ekkortól lehetett az első lépéseket megtenni.

Az új százhusz férőhelyes kollégium 2002 decemberében készült el, így innen is kivonult az állam.

Valójában a Rend hét különböző szakaszban vehette használatba az épület egy-egy kisebb-nagyobb részét, és kezdhette meg azok átalakítását, közművesítését. Ez igen megnehezítette az újjáépítést, hiszen nem lehetett csak szakaszosan elkészíteni a vezetékeket.

A végén, mikor az egész rész a rend birtokába került, kérdés volt, mi legyen az épület funkciója? Egyik elképzelés szerint főiskolás kollégiumot alakítottak volna ki a veszprémi egyetem diákjai részére. Végül is a döntés az idősök otthonának kialakításáról szólt. Juszti atya vezette az építkezést.

A Szent Bernát Idősök Otthona a jelenleg 65 fő részére egy vagy kétágyas szobákban illetve két lakrészes helyiségekben (ezekben két vagy három személy részére) elhelyezést biztosítani.

A felújításra elment húsz év és még ma is folyik.

Honnan volt erre pénz?

A tanárképző főiskolánkat, a budapesti Bernadinumot nem tudták visszaadni, és ennek kárpótlásaként kapott pénzt a templom felújítására fordíthattuk.

A Bakony Múzeum és a Reguly Antal könyvtár helyzete, ezek nincsenek az apátság birtokában, de az épületünkben vannak, mostanában rendeződött, hogy bérleti díjat fizetnek.

Kezdetben én voltam a gazdasági vezető. Igencsak meg kellett gondolni, ha egy bútordarabot vettünk. Semmi bevételünk nem volt.

Egy darabig működött a Hittudományi Főiskola. Ehhez kaptunk némi támogatást. Azt hittük, növekedni fog az új jelentkezők száma, de sajnos nem így történt. A főiskolának 5–6 növendéke volt, s a tanári kar sem volt megfelelő. (Akkoriban én voltam a főiskola titkára, s a beszámoló jelentések készítése sok nehézséggel készülhetett.)

A püspöki kartól is kaptunk juttatást.

Szentgotthádról is lemondunk, ez is jelentett valamit.

Néhány kisebb házat is örökül hagytak a rendre.

Ezenkívül néhány helységünket bérbe tudjuk adni.

Ma mi a helyzet?

A fő front a nyugati rész. (Az égtájak meghatározása könnyen megy, mert annak idején a templomokat „keletelve” építették – az oltár kelet felé néz. A templom bejárattal egy fronton levő monostorszárny a nyugati szárny.)

Az apátság első része a „kis kvadrum”, mely először lépült fel, egy emelettel. A templomot 1752-ben szentelték fel. (Annyi tisztesség volt bennük, hogy az új templomot ugyanolyan hosszúra – 56 m – építették, mint az ősi régít, pedig akkortájt csak 20–30 család élt Zircen. Ez hosszabb, mint a veszprémi székesegyház.)

A második emelet több mint száz év múlva készült el a szabadságharc körüli időkben, vele a többi rész is, ahogyan most láthatjuk.

Ma: a nyugati szárny földszintjén a plébánia helyezkedik el. Az első emeleten vannak a szerzetesek lakosztályai – szoba, háló rész fürdőszoba). A nyugati szárny új oldalának első emeletén van a Bakony múzeum. A második emeletet a teljes szárnyon a műemlék könyvtár.”

Levente atya beszélt még a zirci cserkészekről, akiket 10 éven át ő vezetett.

Az utánpótlás példajaként említette a *Virt József* atyát, aki 1977-ben öltözött be. Ma ő a novíciusmester.

Évenként a nyári vakáció vége felé minden ciszterci iskolából 5–6 fiú számára egy tábort szervez Zircen (Erre a monostorban diákszállás jellegű kis rész is van.) A fiúk a ciszterci életet közelebbről megismerhetik, és később diplomás korukban a rend társadalmi hátterét jelenthetik.

* * *

Csodálkozással és örömmel töltött el bennünket, amit rövid egy-napos látogatásunkon tapasztaltunk. A rendi tevékenység dinamikus kibővülését láttuk, amelyet a rendkívüli történelmi idők és a jelenkor szekularizációja válthatott ki. Amikor változásokról adhatunk hírt, abban reménykedünk, hogy szubjektumunkban rejlő optimizmusunk ellenére sem rugaszkodunk el a valóságtól.

Idősebb korban vigyáznunk kell arra, hogy ne a múlt legyen világgépünk központjában, hanem valamiféle egyensúly alakuljon ki a múlt és a jelen, sőt, a múlt és a jövő tekintetében.

Zirc nálunk a ciszterci renddel és a keresztény oktatás-nevelés egyik központjával volt azonos.

Ma ez nincs így: a rendi létszám ismert adatai nem teszik lehetővé az elhivatottság egykori, változatlan gyakorlását. A zirci látogatás hozta létre bennünk azt a felismerést, hogy az oktató-nevelő munka csökkenő lehetőségei miatt a rendi hivatás kiterjedése jön létre. A ciszterci szellemiség kitört, Zirc, mintha a genius loci erejét használná, új területeket hódít meg.

Konkrétan:

1. az ősi otthon birtokba vétele és megújítása valóságos építő munka volt. Nehéz és eredményes.
2. A város és a rend kapcsolata szerteágazó, élő. A plébánia népszerűsége, bekapcsolódása a város közösségi életébe, idegenforgalmába (szálláshelyek). Modern konyha létrehozása – 300 főre főznek, elvitelre is. Büszkesége Levente atyának a cserkészélet, jó kezekben a város fiatalsága.
3. A monostor egy traktusán létrehozták a Szent Bernát Idősek Otthonát. Ez egy 65 fős modern otthon, a hozzá tartozó létesítményekkel. Mindenki igénybe veheti napi árfolyamon.
4. Jártunkban-keltünkben minduntalan előkerül az utánpótlás problémája. A monostor megújulását csodálva mindenhol észlelhető a felkészülés, az előre látó gondoskodás, a megkezdett tudományos munka folytatásának lehetősége. Ilyen a középkori templom feltárása, amely nagyszerű régészeti teljesítmény volt, és a régészkedést valakiknek folytatnia kell valamikor, lehetőség bőven adódik.
5. A könyvtár.

Mindenki ismeri az európai-hírű Reguly könyvtár jelentőségét. Ennek fenntartása, kezelése messze meghaladja a rend mai anyagi lehetőségeit, így az állammal kötött egyesség értelmében ezt továbbra is a Széchenyi-könyvtár végzi, a rend meg kap némi bérleti díjat. (Ugyanígy bérlő a Bakony Múzeum is.)

A másik, a rendi könyvtár azonban teljesen megsemmisült annak idején, pedig e nélkül nem képzelhető el valamiféle szellemi kibontakozás.

Most már bizakodhatunk: mintegy 50 000 kötet sorakozik szakszerűen az új zirci könyvtár polcain! Lenyűgöző látvány a sok és

sokféle jó állapotban lévő igen értékes régi és új kiadású könyv, valamennyi a megújulás után került a monostorba többnyire ajándékozás következtében. (Ott láttuk már feldolgozásra várva Kerekes Apátúr hagyatékát nagy mennyiségű kézirattal együtt).

6. Jártunk az arborétumban: ez a terület mindössze 20 %-a a régi-
nek, közvetlenül kapcsolódva az udvarhoz. A rendnek nincs jö-
vedelme, mint Hagyó-Kovács jószágkormányzó úr idején, így az
arborétum nagyobb részről le kellett mondani.

Egy olyan képet mutatunk meg, amely akkor készült, amikor még minden in floribus volt. Ez még 1944.

* * *

A régi auktorok azzal szokták befejezni, jelezvén művük csekélységét, hogy *finis rei, gloria Dei*. Mindezek fenntartásával beszámolónk befejezéséhez még ezt szeretnénk hozzátenni:

Zircre az autóbuszok a Népligeti pályaudvarról indulnak.

HATVAN ÉVE TÖRTÉNT

LIKVIDÁLTÁK A MAGYAR SZERZETESRENDEKET

A 67 szerzetesrendből 64 teljesen megszűnt. Mindössze három maradhatott meg, tanítási céllal egyharmadnyi létszámmal, a kommunisták szerint ennyi tanár elegendő a három fiú gimnáziumban. Az egyetlen leánygimnáziumban hasonló létszám maradhatott meg.. Klerikális orvosokra, betegápolókra, szociális munkát végzőkre – mondták az elvtársak, a szocializmusban nincsen szükség. **1950-et írunk.**

Az egyházak hatalmas erőt jelentenek Magyarországon. Ebből az erőből megnevezve egyet: hirdetik Isten meglétét, és ehhez rendelkeznek ezer év alatt bevált szervezetekkel.

Ezzel szemben a kommunisták tagadják az Istenlétet és már mindezt elérték Magyarországon a hatalomátvételre, csak az egyház és ezen belül a szerzetesség áll szilárdan útjukban.

De hiába kommunisták, szabadon nekik sem lehetett mindent csinálni. Mert a Szovjetunióknak ekkor még figyelembe kellett vennie a kommunizmust megmentő szövetségesek bizonyos törvényeit, így az Atlanti Charta rendelkezéseit, amely a legyőzötteknél is előírja a lelkiismereti- és vallásszabadságot.

Ezért óvatosan kellett eljárni, mert a hazai törvények (így az 1946:1. tc., meg a párizsi béke-szerződést becikkelyező 1947: 18.tc.) is előírják a polgárok vallásszabadságát. Na de hát Sztálinnál tanulták ki a mesterséget a hazatért politikusok, ők ne ismernék a célra vezető módszereket? Meg kell törni az egyezkedni nem akaró katolikus egyházat, hogy ország világ előtt azt írják alá, ami a magyarul beszélő bolsevistáknak megfelel!

És 1950 június 7-én éjszaka megindul a szerzetesek brutális kitelepítése, majd titokban még három éjjel folytatódik különböző helyekről az elhurcolás, s mikorra már több mint 2000 szerzetes és apáca tűnt el, *Grósz József* érsekúr megírja levelét Darvas miniszternek, hogy tárgyaljunk.

Rákosi június 28-ára tűzte ki a tárgyalások megkezdését, augusztus 30-án már be is fejezték.

Az Elnöki Tanács 34/1950. sz. törvényerejű rendelete szeptember 7-én jelent meg a Magyar Közlönyben. „...azon szerzetesrendeknek a tagjai, amelyeknek a jelen rendelet értelmében működési engedélye megszűnik, három hónapon belül a volt rendházakat elhagyják.” Milyen békésen, megnyugtatóan szól a törvény, az ezer éve otthonukban lakó szerzetesek, időt kapva úgyszólván mindenre, végül elhagyhatják házaikat...

A valóságban nem így történt. Azonnal megkezdődött a rendi vagyyonokra vonatkozó nagy rablás; és soha nem látott megalázás, börtön, akasztás lett osztályrésze sokaknak.

Tudjuk, a terrort nehéz elfeledni, de a számok hamarabb eltűnnek az emlékezetből. Ezért most beszéljenek a számok. *Az adatok 1948-ból valók.*

Magyarországon a

férfi szerzetesek száma: **2643,**

a női szerzetesek száma: **9640.**

A különféle harmadrendekhez **27 500** fő tartozott.

Hol laktak a szerzetesek?

Férfiak **157** rendházban, **106** plébánián és **74** iskolában.

A női szerzetesek **580** rendházban éltek.

Mivel foglalkoztak a magyarországi szerzetesek?

A *férfirendek* közül tanítással **14** foglalkozik, lelkész **6**, kontemplatív **3** rend,

női szerzetesrendek közül tanítással **22**, ápolással, szociális gondozással, karitatív tevékenységgel **18**, kontemplatív **4** rend.

A felsorolás valóban csak statisztika, mert pl. sokan párhuzamos tevékenységet folytatnak, nem derül ki tevékenységük *fontossága* sem, mert pl. a 9 ápoló női rend 75 kórházban adja a szakképzett ápoló-nővéreket, vagy pl. rendi tulajdonban van 5 kórház. És az sem, hogy apácák nem pénzért dolgoznak.

Sok évforduló van ebben az esztendőben, amelyekről meg kellene emlékezni, közülük ez az egyik legtragikusabb.

(öf)

ÁPRILISI KLUBDÉLUTÁNUNKON

DUDICH ENDRE professzor (é.1952) tartott előadást az iszlámról

Az iszlám vallási mozgalomként a 7. században keletkezik és viharos gyorsasággal terjedt a világ négy égtája felé. Ahol megjelenik, ott átalakul az emberiség története: országok jönnek létre, ezekben stabil politikai hatalom irányítja a társadalmakat, a középkor kultúrája ekkor szenved el első totális vereségét, amely a tudományok és termelési technikák forradalmában jelentkezik. A belső hatalmat és a hódító szándékokat katonai erő biztosítja: a Római Birodalom óta az iszlám kezében lesz a legnagyobb hadsereg és haditermelés. Hogy erről fogalmunk legyen, példának ott az első százttíz év. Kr. u. 622-től 732-ig Mekkától kiindulva iszlám lesz egész Észak-Afrika és Európa a frank Poitiers-ig.

A terjeszkedés nem egyenletes, függ attól, hogyan alakul a szemben álló felek gazdasági ereje. A frankok megállították a móroknak nevezett iszlámistákat, de újból, az 1500-as évekre már ismét csúcson a hódítás, név szerint mint török veszély. (Ennek legnagyobb vesztese a magyarság, mert az alatt a százötven év alatt fogytunk meg tragikusan.) Az egyesült európai kereszténység ismét kiszorította Európából az iszlámot, ez a mi Budánk felszabadításával vette kezdetét (1686).

De míg a továbbiakban a világ egyik fele el volt foglalva új eszmék kitalálásával, ipari forradalommal, majd a mai napig tartó szézületes technikai bravúrokkal, addig az iszlám megmaradva ideológiája kezdeti fokán elfoglalta a világ másik felét.

Ma az emberiség legnagyobb lélekszámú vallása az iszlám, a maga milliárdon felüli fanatikus hívőivel, a legpusztítóbb fegyverek megszerzésére irányuló törekvésével. És annyi pénzzel, amennyit akarnak. És annyi önkéntes gyilkossal, amennyit akarnak. És akarnak. A világ minden részén robbannak a detonátorok, csonkulnak, halnak meg az ártatlanok. Itt az iszlám következő rohama?

Ezért aktuális és elgondolkasztató diáktársunk előadása.

(őf)

DUDICH ENDRE

geológus, biológia-kémia szakos tanár, a Nyugat-magyarországi Egyetem c. professzora. Dolgozott a budapesti ELTE Őslénytani Tanszékén, a Bauxitkutató Vállalatnál, a Magyar Állami Földtani Intézetben, a MTA Geokémiai Kutatólaboratóriumában és az UNESCO párizsi központjában. Megfordult 71 országban (ebből 11 az iszlám világhoz tartozik).

Foglalkozott nyelvekkel, filozófiával, tudománytörténettel, tudományos-fantasztikus irodalommal, tudományos ismeretterjesztéssel, jógával; észak- és közép-amerikai indián kultúrákkal. Nős, két fia és két

unokája van. Korábbi számunkban már jelent meg tanulmánya.

Az Iszlám érdemei és korlátai

ELSŐ RÉSZ

(A tanulmányban szereplő számok a korán egyes fejezeteiben, szurájában fellelhető helyeket jelöli. A szerző, illetve a Korán többnyire az Isten szót használja Allah helyett.)

Az ENSZ közgyűlése a 2010. évet többek között „A kultúrák és vallások közelítése évének” nyilvánította. A keresztény és a moszlim kultúra viszonya ma talán égetőbb probléma, mint a 15–17. század óta bármikor, mégpedig most világméretben.

A VI–VII. században a bizánci császárság és a perzsa királyság küzdött Közel-Kelet uralmáért. A nomád arab törzsek hol az egyik, hol a másik birodalom szolgátaba szegődtek. (Rajtaütéseikből ered a razzia szó.) Az arábiai félsziget déli csücskén Jemen királyai nesztorianus keresztények voltak. Tömjénnel és fűszerrel kereskedtek. Emellett szaporodtak és gazdaságilag erősödtek Arábiában a zsidó közösségek is. Arábia lakosságának nagyrésze azonban természetvallású (animista) volt.

A kereskedelem igen fontos szerepet játszott. A karavánok az Egyiptom - Jemen - Szíria háromszögben közlekedtek. Erre vezetett a “tömjénút,” az India felől

tengeren érkező fűszerek útjának szárazföldi folytatása.

1. Kereskedőből Isten küldöttje – Mohamed

Abdul-Kászim Muhammad Abd Alláh Kr. u. 570 körül Mekkában született, a qarais törzsben. Huszonöt éves korában egy gazdag özvegy üzletasszony, Khadidzsa szolgálatába lépett. Hamarosan karavánvezető lett, és egész Damaszkuszig eljutott. A főnökasszony a magánál 15 évvel fiatalabb férfit férjéül fogadta. Utazásai során Mohamednek bőven volt alkalma zsidókkal és keresztényekkel megismerkedni. Már 40 éves, amikor “kinyilatkoztatást” kap Isten szellemétől. Mohamed eleinte tiltakozik és szabódik, mint a legtöbb zsidó próféta is tette, végül azonban megadja magát sorsának. Így lett próféta (nabi), az Isten szavának közvetítője és Isten küldötte (raszul). Az utóbbi szó a görög “apostolosz-nak” felel meg.

Isten üzenetének lényege a legszigorúbb egyistenhit megkövetelése.

Mekka gazdag kereskedői hatalmukat és a mekkai bálványokhoz való zarándoklásból származó jövedelmüket féltve, igen kedvezőtlenül fogadták a kéretlen próféta igehirdetését. A nézeteltérés fegyveres összetűzéssé fajult. Mohamed okosabbnak látta, távozik Mekkából. Ezt szokták 'Mohamed futásának' nevezni. Valójában ez jól előkészített kivándorlás volt, a “hidzsra”, Kr.u. 622-ben. Később ezt tették meg a moszlim időszámítás kezdő évének. Holdévük 11 nappal rövidebb a kereszténység által elfogadott napévnél. Jelenleg a Hidzsra utáni 1431. évet írják.

Mohamed a kinyilatkoztatásokat egyfajta eksztázisban, azaz transzban élte meg.

Szigorú egyistenhitével Mohamed a zsidóság kedvébe akart járni. Jó lett volna megnyerni a környék - a Hidzsász - gazdag és befolyásos zsidó közösségeit. Mohamed bőven merített a héber Bibliából, sőt még a Talmudból is. Eredetileg azt tanította, hogy imádkozásnál Jeruzsálem felé kell fordulni.

A zsidók azonban nem tartottak igényt újabb magacsinálta prófétára. Nemcsak elutasították, hanem ki is nevették. Ezért később igen drágán kellett megfizetniük.

2. Az öröktől fogva létező Könyv, amelyet szellem diktált (a Korán)

A **Korán** neve feltehetően szír eredetű, és “kinyilatkoztatás”-nak értelmezik. 114 fejezetből, szurából áll. Elrendezésük terjedelem szerinti: elől állnak a hosszúak (kivéve a legelső), majd a mind rövidebbek. A teljes terjedelem több mint 6200 vers. A Korán műfaja ritmosos-rímes próza, sok ismétléssel. Az első fejezet az Iszlámban azt a szerepet tölti be, mint a Miatyánk a kereszténységben: hitvallás és dicsőítés egyszerre.

A Korán első szurája (1): “A megnyitó”

- (1) Isten, a könyörületes és irgalmas nevében.
Dicsőség Istennek, a teremtmények urának,
- (2) a könyörületesnek és az irgalmasnak,
- (3) aki az Itélet Napját uralja.
- (4) Néked szolgálunk, és hozzád fordulunk segítségért.
- (5) Vezess minket az egyenes úton,
- (6) azoknak az útján, akik iránt kegyes voltál,
- (7) s ne azokén, akiket haragod sújt, s ne a tévelygőkén.

A szurák eredeti sorrendje az ellentmondó versek miatt fontos, mivel ellentmondás esetén a későbbi kijelentés érvényteleníti a korábbi (2. szura, 16. vers). A baj csak az, hogy a fejezetek időrendjében sok a bizonytalanság.

Tematikus íve a világ teremtésétől a végítéletig terjed. Istenen és az embereken kívül az angyalokkal és a dzsinnekkal (levegőből és tűzből álló teremtményekkel) is foglalkozik. Szól az ember teremtéséről, bűnbeeséséről, Isten víz és tűz általi büntetéséről, a különböző népekhez küldött prófétákról, az Istennek való feltétlen meghódolásról, mint az egyetlen igaz útról, a feltámadásról, az igazak megjutalmazásáról és a hitetlenek, bűnösök megbüntetéséről (paradicsom és pokol, a végítéletet követően). Ezen kívül konkrét eseményekkel foglalkozik, Isten nagyságát és irgalmát dicsőíti, a természetben Isten jeleit látatja. Életmódi parancsokat és utasításokat ad.

Idézetfelsorolás következik, megadva a hivatkozott szurák számát.

- A Koránnak Isten a szerzője, kezdettől fogva meg van írva. A régi írá-
sok, a Tóra és az Evangélium megerősítésére szent szellem hozta le,
részletekben, és mondta el a prófétának, hogy adja tovább, világos arab
nyelven: 10, 12, 166, 17, 26, 32, 41, 43.
 - Egyes versek érvénytelenítenek korábbi, nekik ellentmondóakat: 2 (16).
 - Istenben nincs háromság: 5, Istennek nincs gyermeke: 6.
 - Isten teremtette a hét eget és a hét földet: 65, mégpedig hat nap alatt. 80.
 - Isten teremtésében nincs változás: 30.
 - Az ember teremtése agyagból, vérrögből és spermából: 22, 23, 55, 76,
96.
 - Mekka Ábrahám ősi szentélye, aki az első moszlim volt: 3.
 - Mária megőrizte szüzességét, Isten szent szelleme révén foganta Jézust:
66. Mária nem “istenanya” vagy “anyaisten”: Jézus, Mária fia, a Messiás,
a legnagyobb próféta, de nem Isten fia, és nem feszítették keresztre 5.
 - A bűnösök és hitetlenek a pokolban fognak égni, az igazhívők viszont,
akik elnyerik Isten irgalmát, a paradicsomba jutnak, ahol pálmafák alatt,
csobogó patak partján, tarka szőnyegeken és puha párnákon hevernek,
csinos ifjak és dagadó keblű szüzek (hurik) szolgálják ki őket, és kupá-
jukból soha sem fogy ki a mósusszal illatosított bor: 4, 7, 9, 11, 22, 38,
47, 55, 56, 57, 76, 78, 83, 85, 98 .(Összesen 15 alkalommal!)
 - Tegyetek jót szüleitekkel, és ne öljétek meg gyermekeiteket a szegény-
ségtől való félelemből: 17.
- Napjában háromszor kell imádkozni, pénteken pedig gyülekezetben 62.
- Az ima előtt meg kell tisztálkodni, ha víz nincs, homokkal: 60.
 - A moszlim öt kötelessége a Korán olvasása, az ima, a böjt, alamizsna-

adás (szegényadó) és a zarándoklat (**hadzs**): 2, 107.

- Tilos a sertéshús stb. és a bor: 5, -- Legfeljebb négy felesége lehet az igazhitű férfinak: 3. --Az asszonyok fedjék el keblüket: 24 (nem az arcukat: arról a Koránban nem esik szó!).
- Ne barátkozzatok zsidókkal és keresztényekkel: 5, se hitetlenekkel: 60. Kerüljétek a hitvitákat és a szektáskodást: 6, 22.
- Harcoljatok a hitetlenek ellen: 4, 8, 9, 22, akik a Sátán cimborái, öljétek meg őket: 2. (ez a dzsihád, a szent háború és harcosai mudzsaheddinek)

A zsidók és keresztények ellen csak addig harcoljatok, amíg nem hajlandók adót fizetni: 9.

Az Ószövetség négyszeres túlsúlyban van az Újszövetséggel szemben. Az utóbbi egyébként is Jézus (és Mária) történetére szorítkozik. A többi újszövetségi íráások (az apostolok levelei, sőt a Jelenések Könyve is) említés nélkül maradnak.

Ószövetség:	18 személy	96 alkalommal
Újszövetség:	5 személy	20 alkalommal

A Korán Jézusról

Nyilvánvaló bizonyítékokat adtunk Jézusnak, Mária fiának (**Iszá ben Marjam**), és megerősítettük őt a szent lélekkel. 2, 87 és 253.

-- A zsidók azt mondták: “megöltük Jézust, a Messiást, Mária fiát, Isten küldötét” holott valójában nem ölték meg őt és nem feszítették keresztre, hanem valaki más tétetett nekik Jézushoz hasonlóvá... 4, 157. -- Messiás, Mária fia csupán egy küldött. 5, 75. 19, 29-34. –

(Mária) érintetlenül megőrizte szüzességét, és belé leheltünk lelkünkéből. És csodás jellé tettük őt és fiát a teremtményeknek. 21, 91.

Egy szura (a 9.) kivételével minden fejezet e szavakkal kezdődik: “*A könyörület és irgalmas Isten nevében*”. Ennek olyan szerepe van, mint a katolikus és az

ortodox keresztényeknél a keresztvetésnek.

A *Korán* *legszebb részei* az egyetlen, hatalmas és igaz Istent dicsőítő versek. “És ha valahány fa csak van a földön, mind író toll lenne, a hét tenger pedig tinta, Isten szavát nem merítené ki. Isten hatalmas és bölcs.” (31,27)

Ami a Koránban nem található, az a szeretetről szóló tanítás.

Erkölcsei szempontból ez a döntő különbség az iszlám és a kereszténység között. (Csak az 5. szura említi kétszer, hogy “Isten szereti az igaz úton járókat.”)
(*folytatjuk*)

Ágoston Julián OCist (1909–1969) iskolánkban érettségizett mint ciszterci oblátus 1927-ben. Egerben tanított, majd 1948-tól a pécsi Szent Mór kollégium mb. igazgatója. A pécsi rendházból hurcolták el 1950-ben Kunszentmártonba. Az alábbi verse ekkor született.

FEKETE ÁRNYÉK

Olyan ostoba: minden reggel kelni
a nappal együtt, aztán robotolva
megvárni a napot, míg tántorogva
az égen elhúz nyugatra pihenni.

Olyan ostoba hinni, bízni, várni,
hogy itt lenni is még ragyoghat az élet,
nekivágni újult, hitnek, reménynek,
legyen az dal, szerelem, bármi.

Csak a hold tudja régen: földi bánat
hiába röpögnék égnek, éjszakának
fala riasztja vissza. S kóbor álmok

hiába várnak újuló csodákra,
halál van írva mindenknek homlokára...
Fölöttem is fekete árnya szálldos.

Kunszentmárton 1950. júl. 5.

Ágoston Julián

Dr. Maróti Andor

A szerző neve után nem találjuk az érettségi évszámát, jóllehet ő is az 1945-ben érettségizettek évfolyamához tartozott. Mikor a vizsgák folytak, ő éppen valamelyik széles nyomtávú vasúton utazott kelet felé... Szovjet-Grúziában töltött hadifogsága után csak 1949-ben tesz magánúton érettségét a Fáy András gimnáziumban

Egyetemi tanulmányait magyar nyelv és irodalom, történelem és újságíró szakon végzi. 1961-től 1995-ös nyugdíjazásáig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészeti Karán tanít, majd 2008-ig óraadó előadó az egyetem Tanárképző Főiskolai Karán és a Pedagógiai-Pszichológiai Karon.

Szaktárgyai: A kultúra filozófiája, Művelődéstudomány, A felnőttoktatás elmélete és módszertana, Összehasonlító andragógia.

Katolikus kultúra-felfogás (III)

Az emberi lét és a kultúra kapcsolatában két fogalmat kell tisztázni: a humanitást és a műveltséget. Az elsőről Jacques Maritain könyve idézhető, „Az igazi humanizmus”. Az 1936-ban megjelent mű Arisztotelészre hivatkozik, aki szerint „az embernek csak emberit nyújtani annyi, mint elárulni az embert, boldogtalanságát akarni, mivel az ember önmaga legfontosabb alkotó részével, szellemével többre hivatott a pusztán emberi életnél”. Maritain fogalmazza meg, hogy „az emberben van valami, ami az idő fölé emelkedik, van személyisége, amelynek legbensőbb szükségletei túllépnek az univerzum keretein”. „A humanizmus egyszerre követeli meg az embertől, hogy fejlessze a benne rejlő képességeket, alkotó erejét és értelmi életét, és azon igyekezzék, hogy a fizikai világ erejét saját szabadságának eszközévé alakítsa”. E feladatának azonban vallási és transzcendens forrásai vannak: az ember szelleme ezért nem korlátozódhat az evilági életre, erkölcsi életének központjába a „természetes és természetfeletti vallásosság” kell helyezni.

Ennek felismerése az európai történelemben fokozatosan alakult ki. A középkorban – Szt. Ágoston szavaival – az ember önmagát még nem tudta megváltani, mert úgy vélte, saját erejéből rosszra és tévedésre képes. Csak az isteni kegyelem segítségével hajthat végre jó tetteket. Ekkor az embereknek még nem volt önismeretük, magatartásuk reflektálatlan maradt. A reneszánsz humanizmusa feltárta ezt a lehetőséget, feltételezve, hogy az ember kezébe veheti földi életének és boldogulásának irányítását. S noha megtartotta a hitet Istenben, a szabad emberi cselekvés lehetőségét már tőle függetlenül képzelte el. Közben megfeledkezett arról, hogy Isten élte a szabadságot, ezért az önhittség következményeként „a haladásért tett erőfeszítések... hozzájárultak az emberi lét lerombolásához”. A transzcendenciától megfosztott élet ugyanis az embert természeti lényként fogta fel, élete céljának az anyag feletti uralmat jelölte meg. Csakhogy az ember ezzel alárendelte magát a technikai szükségyszerűségnek, szellemét az anyagi javak megszerzésének és fogyasztásának.

Az antropocentrikus (azaz emberközpontú) humanizmus kénytelen volt felismerni, hogy a személyes szabadság önmagában erőtlen, ezért mindinkább a kollektivitásban látta a boldogulás lehetőségét. A perszonalista felfogást ennek következtében mindinkább elnyomta a totalitárius állam uralma, amelyben a másokkal szemben érzett gyűlölet volt a tömegek mozgatója. A fasizmus és a kommunizmus formájában megvalósuló tömegtársadalom a vallásos hitétől megfosztott humanizmus szükségyszerű eltorzulása lett. Ezt csak a humanizmus teocentrizmusa (istenközpontúsága) hozhatja helyre, amelyben az emberi kapcsolatokat a szeretet határozza meg. Viszszater tehát bizonyos fokig a középkor világnézetéhez, elsősorban Szt. Tamáshoz, aki az akarat szabadságát hirdette. Ezen az alapon a szeretet arra a meggyőződésre épül, hogy „tiszteletet kell az embert, mint Isten képmását”, és egyúttal törekedni kell arra, hogy az egyén megújulását lehetővé tevő transzcendens értékeknek elsődleges jelentőséget tulajdonítsunk életünkben. Ezért az emberi fejlődés elsősorban erkölcsi, és magától értetődik, hogy a vallási elem alapvető szerepet j

Így a teocentrikus, vagy másképpen „teljes humanizmus” lényegileg etikai jellegű, és a keresztényhit és bölcsesség által kijelölt elvektől függ. Ez a világnézet egyetemes érvényű, amiből az is

következik, hogy minden kultúrát és civilizációt – amely földi célokat szolgál – az örök élethez és Istenhez kell igazítani. Egy ilyen összefüggés eredményeként a kultúra maga is átalakul: a mennyiség helyett a minőség, a pénz helyett a munka, a technika helyett az emberi, a tudomány helyett a bölcsesség, a korlátlan gazdagodás vágya helyett a személyek közös szolgálata lesz a mérvadó.

Már e sorokból is kiolvasható, hogy a személyi fejlődésben kulcsszerepe van az erkölcsnek. A katolikus világnézet erkölcsi felfogásáról alapos összegzést ad Kecskés Pál könyve „Az erkölcsi élet alapjai”, amely először 1966-ban jelent meg. Eszerint az erkölcsös magatartás alapja, hogy az ember tevékeny lény, cselekedeteiben célokat akar megvalósítani, amelyek ugyan személyes indítékúak, de a realizálásukat társadalmi, szervezeti, intézményi keretek befolyásolják. Ezért problémái megoldásában segíti az egyént, ha a helyzetét szélesebb összefüggésben ítéli meg. E perspektivikus látásmód vezetheti őt „az egyetemes emberiség éthosza felé”. Így „az erkölcsi élet mint összefüggő egységrend tudatosul” számára. A látókör szélesítéséhez és mélyítéséhez azonban „értelmi tisztánlátás” szükséges, amellyel felismerhető a dolgok értékessége és a történetekben rejlő törvényszerűség. Az érték tulajdonképp minőséget jelent, ami nem kívülről tapad a valóság tényeire, hanem azok immanens tartalmában található meg. Ennek felfogása, megértése, belátása és a cselekvést kiváltó megfontoltság és felelősségtudat jelzi azután a „jó” megvalósításának szándékát, az erkölcsös magatartást. Az értékhez fűződő viszonyban az egyén választhat, ebben különböző motívumok készítetik a döntésre, és különböző szempontokat vehet figyelembe. Állásfoglalása tehát viszonylagos, nem mindegy azonban, hogy mennyire képes a létezésben a valóság belső törvényszerűségeit, vagyis a lényegét felismerni. Ez nyilvánvalóan függ az egyén kulturáltságától. De „erkölcsi elmélyülés és szilárdság nélkül hiányzik az a benső központ, amely a kultúra egészét áthatja, és szerves egységbe fogja”. Az erkölcsiség követelményt is tartalmaz, felszólítást az érték megvalósítására. Ezért normatív módon szabályozza akaratunkat és cselekvésünket. Az erkölcsi törvény transzcendens eredetű, az isteni eszmét rejti magában .

A „teremtett valóságból” következik, hogy a valóság értékeinek megalapozottsága ösmintaként az Abszolút értékvalóságban, „a végtelen személyes szellem értékében” van meg. Minthogy a földi

valóság értékei minőségileg tagoltak, a bölcselkedő ember az értékek okát és törvényszerűségeit keresve szükségszerűen jut el a legfelsőbb szinthez, a „legfőbb jót” magában foglaló Abszolútumhoz, „akit a vallás Istenként tisztel”. Az embernek természetes hajlama van erre, de az erkölcsi tudata mindaddig fejletlen marad, amíg neveléssel, művelődéssel, értékérzékenységének fejlesztésével képessé nem válik arra, hogy szabad elhatározásával és öntevékenységgel erkölcsi természetű döntéseket hozzon. Ebben lelkiismerete vezeti, amelyben az egyénnek „az abszolút, feltétlenül kötelező erkölcsi értékvilághoz való viszonya tudatosul”. E viszonyulásban válik az emberi lét teljessé, s ezért áll szoros kapcsolatban az erkölcsi kiteljesedés igénye a vallással, benne az Istenhez való pozitív viszony érvényre juttatásával. Élményében „az embernek a végességtől a végtelenbe feszülő léte tudatosul”.

E gondolatokkal összhangban vannak a műveltségre vonatkozó megállapítások. Prohászka Ottokár a „Modern katolicizmus”c. könyvében (Szt. István Társulat, 1907) hangsúlyozta: „soha se állítsuk a vallást ellentétbe a tudománnyal s a kultúrával. Isten adta az észbeli tehetségünket, hogy kifejllesszük azokat, hogy erős és jobb lét járjon nyomukban. Isten adta, hogy segítsünk magunkon”. E gyakorlati tudás eredményeként „minél öntudatosabb s műveltebb lesz az ember, annál inkább belátja, hogy teste, fiziológiája szerint bele van kovácsolva a nagy mindenség mechanizmusába, de értelme, szíve, s kedélye szerint kiemelkedik belőle.” Ezért „Isten gondolatait kell a világban látni, s azon kívül a világban övele magával találkozni”. E kapcsolatban az istenhit szervesen épül a műveltségre. „Elismerjük, hogy az élettevékenység s a kultúra föladatai nagyon sokoldalúak, s nekünk nemcsak vallásos, hanem jogi, politikai, tudományos, művészeti, társadalmi életünk van; de vigyáznunk kell, hogy „a világi élet a ... maga kiszélesülésében el ne veszítse a mélységet, vagyis el ne sekélyesedjék. A mélységet mindenütt a vallás adja, ez teszi az élet ezerfelé szétágazó tevékenységét nagy, harmonikus életmunkává. A religio a legmélyebb élet; végcélt csak ő nyújt. Egészítse ki egymást tehát a szélesség és a mélység”.

A műveltség eszméje természetesen koronként változik. Ám egy valami áthúzódik a változásain: az igény a valóságismeret rendezettségére. Werner Heisenberg, a jeles fizikus ezt így fogalmazta

meg: „Európai kultúránk egész ereje az elvi kérdésfeltevés és gyakorlati cselekvés közti szoros kapcsolatból ered, amit a görögök indítottak el. Ezen a kapcsolaton nyugszik ma is kultúránk egész ereje. Egész kulturális életünk, gondolkodásunk és érzélemvilágunk az európai kultúrkör szellemi szubsztanciájában gyökerezik. Tehát abban a szellemi lényegben, amely az antik világban kezdődött, amelynek kezdeténél ott állt a görög művészet, költészet és filozófia, amely azután a kereszténységben az egyház létrehozásával megélte nagy fordulatát, s végül a középkor végén a keresztény erkölcsnek az antik szellemi szabadsággal való nagyszerű egyesülésével a világot, mint Isten világát fogta fel, és a felfedező utakkal, a természettudománnyal és technikával alapjaiban alakította át”. E sorokban nemcsak a kultúra és vallásos hit egymásra utaltsága jelent meg, de a műveltségen belül az úgynevezett humán- és reálműveltség egysége is. E kettősség a 20. századi szellemi életnek sokáig megoldatlannak látszó problémája maradt. Ám csak addig, amíg a művelődéstörténeti szemlélet segítségével fel nem tárult, hogy ezek a területek a világnézet átfogó ereje nélkül távolodnak el egymástól, s válnak önmagukon belül is szakterületek egymástól elhatárolódó kereteivé.

Jelenünk „posztmodern” filozófiája ugyan a valóság pluralitását tekinti kétségbe vonhatatlannak, s ebből kiindulva mindenféle egységre törekvést is illuzórikusnak mond. Vele szemben azonban mások a holisztikus világkép továbbélésében és a rendszerelméletben látják a kaotikusnak hitt valóságtudat rendezésének lehetőségét. Ennek alapján konkrétabban lehet meghatározni a műveltség mai követelményeit. Ha a személyi fejlődésben az erkölcsnek alapvető jelentősége van, és figyelembe vesszük, hogy az a társas kapcsolatokat szabályozza, akkor nélkülözhetetlenek tarthatjuk a másik emberre irányuló képességeket: a megértést, a tiszteletet, a szeretetet, a segítőkészséget, az együttműködést a problémák megoldásában. Ha a műveltség közösségi jellegű, akkor ebben a beszéd kultúráltsága is mellőzhetetlen. A szókincs gazdagsága, a kifejezés árnyaltsága, a gondolatok rendezettsége, világossága és erkölcsi tisztasága. Bár napjainkban az információk szerzésének lehetősége kibővült, a sok nyomtatott termék és elektronikus közlemény ellenére a nyelv mégis leegyszerűsödik, sablonossá válik, elszürkül, jelezve,

hogya a beszélő ember egyénisége, eredetisége is eltompul. A személyiség elvesztése azonban óhatatlanul vezet a tömegemberré váláshoz, és az elnyomó hatalom kiszolgálásához. Az egyén társadalmi léte ezért nem vezethet az önállóság feladásához, de ahhoz sem, hogy az ember ne tudatosítsa önmagában a másokhoz fűződő erkölcsi kötelezettségét. Mert csak ezen keresztül értheti meg a világ egyetemességéhez fűződő viszonyát. Ebből következik, hogy a műveltsége nem lehet zárt. Fogékonnyá kell válnia az emberi létet meghatározó értékek iránt, amelyeknek elsajátításával gazdagodhat az egyénisége.

A kultúrát gyakran a művészettel azonosítják, és benne a szépség kifejezését tekintik értéknek. Ám nem mellőzhető az a felismerés, hogy a művészet is nyelvi eszközöket használ, amikor sajátos kifejezőmódján szólal meg. Ahogy a köznapokban használt nyelv is párbeszédben kapcsolja össze az embereket, a művészi alkotás is kettőn áll: az alkotón és a befogadón. S ha az utóbbi képtelen a művek átélésére, akkor nem is értheti meg azokat. Átélni és megérteni pedig úgy lehetséges a művészetet, ha a művek kifejező eszközeit szerkezeti egységükben fogjuk fel. Ehhez hasonlóan a tudományos ismeretek is csak az összefüggések segítségével sajátíthatók el. Ma már mindinkább bizonyossá válik, hogy nemcsak az egyes diszciplínákon belül szükséges ez, hanem a kapcsolódó tudományágak között is. Az interdiszciplinaritás teszi lehetővé a határterületeken jelentkező komplex problémák megértését, megoldását, ami ismét csak bizonyossága annak, hogy a széteső információhalmaz birtokában nem jöhet létre másképp tényleges tudás, bármilyen nagy mennyiségű ismeretről van is szó.

Jogosan említjük napjainkban a társadalmi lét gyorsuló átalakulását, fokozódó bonyolultságát. Ez egyeseket arra készítet, hogy lemondjanak a művelődésről, s helyette az időszerű eseményekben való tájékozottság és egy konkrét feladatkörben a teljesítményképes tudás szükségességét ismerjék el. A személyi fejlődés helyett pedig a sikert és a nyilvános szereplések gyakoriságával együtt járó ismertség megszerzését tekintsék életcélnek. Csakhogy ez utóbbi hamar elmúló népszerűséget hoz, a jelenre korlátozódó jóléti érdeklődés pedig gyorsan elveszíti értékét, s a gyakorlathoz sem ad kellő ala-

pot. Az információs társadalomban növekvő tájékozódási lehetőség csak megfelelő háttértudás birtokában hasznosítható. És ez ma már több mint bizonyos ismeretek elsajátítása. Átfogó szemléletet jelent az összefüggések felismerésére, a rész-egész viszonylatok megértésére, a gondolkodásban és a tevékenységben az alkotó képesség érvényesítésére, ami nem más, mint a látszólag elváló tapasztalatok és ismeretek között új egységek kialakítása. Így az egyén mindinkább képes lehet felismerni és megérteni a rendet a zavarosnak látszó világban.

Gondolatmenetünkhöz jól kapcsolható Bogdan Suchodolski figyelmeztető megállapítása, amit az UNESCO Pedagógiai Intézetnek 40. évfordulóján tartott előadásából idézhetünk, 1992-ből. „A történelemben most fordul elő először, hogy az emberiség által létrehozott civilizáció egyre nagyobb félelmet jelent az emberiség számára. Eddig az emberek csak a természeti csapásoktól féltek. Most a civilizáció sajátmagát fenyegeti”. Ezért az oktatás és nevelés felelőssége, hogy egyszerre készítsen fel a civilizáció védelmére, fejlesztésére és az élet értékét meghatározó értékek védelmére. Mégis azt látjuk, hogy „az emberek nem támogatják a kultúrát”. A hagyományok elvetése, a magasabb rendű eszmények iránti közömbösség, a fogyasztói magatartás értékválságot idéz elő. Az előítéletekkel terhelt fundamentalizmus fokozza az elfogultságot másokkal szemben, s azt hirdeti, hogy „el kell pusztítani a másképp gondolkodókat”. Óhatatlanul eszünkbe jut, hogy „az oktatás nagy elméletének gyökereinél két nagy személyiséget találunk: Szókratészt, aki az önismeret folyamatában hirdette a bölcsesség alkalmazását és Krisztust, aki mások szeretetét tanította. Mindkettőjüket emberek ölték meg, és a haláluk megerősíti az oktatás tragikus üzenetét”. E megdöbbentő utalás indokoltságát Suchodolski szerint az adja meg, hogy „az oktatásnak ezen értelmezése az európai kultúra lényegét jelenti; és ez elvezet bennünket a tragikusság fogalmához. Ám ez a remény megjelenése is, amit a kudarcok is megerősítenek, s ami az értékes élet megvalósulásával „végül győzedelmesnek bizonyul”.

* * *

A szövegben említett személyek:

Ervin Gábor (1912-1944): katolikus világi pap. A Salvatore nővérek rendházának lelki vezetője. 1944-ben a Szent Kereszt egylet titkára. Tanulmányai az esztétika, etika, filozófia, teológia és vallástörténet körében jelentek meg

Heisenberg, Werner (1901-1976): német fizikus és természetfilozófus. A 20. századi elméleti fizika meghatározó egyénisége. 1932-ben Nobel-díjat kapott.

Kecskés Pál (1895-1976): katolikus pap, filozófus. 1928-1950 közt a budapesti egyetem tanára, majd 1950-1968 között a Hittudományi Akadémia tanszékvezetője.

Kornis Gyula (1885-1958): piarista pap, filozófus. 1927-1931 között a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium államtitkára. 1938-ban az országgyűlés elnöke, 1945-1946-ban a Tudományos Akadémia elnöke.

Maritain, Jacques (1882-1973): neotomista filozófus. Párizsi, torontói, new yorki, princetoni egyetemek előadója. 1945-1948 között Franciaország vatikáni követe.

Nyíri Tamás (1920-1994): teológus, filozófus. 1946-ban a budai Szt.Imre kollégium prefektusa. Az Esztergomi Érseki Papnevelde tanára, majd a Pázmány Péter Hittudományi Akadémia professzora. A Vigilia c. folyóirat szerkesztője, a Magyar Filozófiai Társaság elnökségi tagja.

Prohászka Ottokár (1858-1927): 1905-től Székesfehérvár püspöke, a keresztényszocialista mozgalom nagyhatású szónoka. 1909-től a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Suchodolski, Bogdan (1903-1992): a varsói egyetem tanára, a Lengyel Tudományos Akadémia tagja, pedagógiai-pszichológiai bizottságának elnöke. Több nemzetközi tudományos társaság is tagjává választotta.

Teilhard de Chardin, Pierre (1881-1955): francia jezsuita pap, nemzetközileg elismert geológus és paleontológus. Ázsiai és afrikai őslénytani kutatások résztvevője.

A márciusi klubdelutánunkon történt

Dékány Csaba :

A mászófalról

Ciszterci öregdiákokként jártuk körbe egykori gimnáziumunk termeit. Így találkoztunk a földszinten a mászófallal. Vajon tudja-e valaki, hogy egy ilyen mászófal kicsit közelebb áll a magyarokhoz, sőt éppen a Szent Imre gimnáziumhoz. Elmondom.

Az első mesterséges hegymászó gyakorlófal elkészítésével a franciák bízták meg *Székely Pétert* (Pierre Székely 1923. Budapest – 2001. Párizs), az akkor már világhírű alpinista szobrászművészt. Száznál több köztéri - például Nagyvárad téri - szobor hirdeti a nevét. A műalkotás elkészült 1975-ben, és páratlan vasbeton alakzatként 17 méterre magaslik egy tó partján. A magashegymászók között már a század elején ismert próbatétel volt a terméskőből épült egy-kétszintes menedékházak körbe harántolása a párkány alatt. Ilyenkor a vetélytársak is megfigyelhették, ellenőrizhették egymás mászótechnikáját. Így jártam én is. Azt is elmondom.

Egyetemi szakmai gyakorlótra vittek 1960-ban Csehszlovákiába, amikor faképnél hagytam kollégáimat, és Ótátrafüreden alpinista ismerősömtől kölcsönfelszerelést kérve nekivágtam a Nagytarpataki völgynek. Ő közben szólt a Rablómenedékház gondnokának, hogy legyen helyem. Az első nap egy mormotatelep közepébe tévedtem, és ők körbesípolták a meredten figyelő idegent. Másnap egy németül tudó prágai és egy magyarul értő znojmoi fiú adott találkozót egymásnak, hogy megkíséreljék megismételni a közeli napokban *Arno Puskas* által elsőként megtett útvonalváltozatot a Petrikcsúcs dny-i bordáján. Igen felélénkültek, amikor meglátták a kölcsönhátizsákom hajtókáján a feliratot: Arno Puskas. Úgy hatott rájuk, mintha egy stadionban Puskás Öcsi feliratú

mez virítana rajtam. Arno ugyanis a Hegyimentők első embere volt. Megegyeztünk, hogy ha megállom a próbát, akkor bevesznek a kötélpartiba. Így került sor még napnyugta előtt, hogy vizsgáló szemük láttára körül harántoltam a Rablómenedékház terméskő falát. Másnap szerencsésen másodikként teljesítettük a Petriksúcs új útváltozatát.

A hegymászást *Komarnicki Gyula dr.*-tól (1885-1975) és tanítványaitól sajátítottam el. Komarnicki névére száznál több tátrai csúcs emlékeztet, mint azoknak első megmászója, még a Trianon előtti korban. Magas Tátra hegymászókalauza a szakirodalom klasszikus alapműve. Én az 1926-os kiadás nyomán jártam a Tátrát. Itt lép a történetbe a gimnáziumunk. Komarnicki Gyula unokaöccsei közül 1932 és 1947 között mindig volt egy-kettő a Ciszterci Rend Budai Szent Imre Gimnáziumának tanulója. Emlékeztessen ez a mászófal a Komarnicki névre.

Egyszer 1961-ben a táborhelyünk felé visszatérve, a hegyről legördült jókora szikladarab mellett haladtunk el, amikor alpinista barátom, aki tornatanár volt Pannonhalmán, így sóhajtott: Volna csak egy ekkora gambi nekem a tornaterem sarkában! (d.cs.)

ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓK

A csonka hetvenharmadik! Őszintén szólva, talán tolakodásnak is minősíthető, hogy még mindig jelentkezőnk a mi, kis "schwarz-auf-weiss"-ünkben, de - ha hihetetlen is - "benne" vagyunk otthon. Mi, de már csak hárman. Eddig négyen voltunk (maradtunk a hatvanból), de most ment el a *Klemm Náci*. Még így is öt százalék. Tudom, már a nevünkre sem emlékszik senki, inkább csak azért bátorkodtam ide szerénytelenkedni, hogy emlékeztessenek az Úr végtelen kegyelmére, miszerint akad - rajtunk kívül is - még egy-két "háború előtti", akik minden külső kényszerre épülő korlátozás nélkül, eredetiben kaptuk a ciszterci szellemet. Ami a "találkozónk" csonkaságát illeti, annak oka épp Náci távozta. A maradék hármunk egyike, *Kamarássy Egon* Amerikában pergeti napjait, így csak ketten vagyunk Janóval, a Jezsovítával". Ketten, egy fél délelőttön, legalább négy deci vörösbort lehúztunk.

De, akkor is osztálytalálkozó volt.

(*dr. Balogh Endre '37*)

A hatvanötödik (a B-sek dicsérete)

A háborút követően az A és B osztály együtt érettségiztünk Nemes Tivadar tanár úr felvezetése mellett.

Az érettségi találkozóknak során a B került előre, mert Ők vették hátukra a találkozó szervezését, rendezését és kiszolgálását. A korosodó, fogyatkozó osztálylétszámok, az osztályok tagjaira figyelemmel az utóbbi években tavasszal és ősszel találkozunk. Lelkes ügyintézők Telkes Feri és Őszi Feri, akik gondoskodnak az iskolánkban a találkozásunk helyéről, italról, süteményről.

Az ötvenedik „gyémánt” osztálytalálkozókon a 2005. évben tudósunk, Eckhardt Sándor ünnepi beszédét Kerekes Apátúr és a gimnázium igazgatósága jelenlétében még többen hallgattuk meg. Idén áprilisban megünnepeltük a pezsgős-tortás hatvanötödik évfordulónkat, azonban a 80 év feletti korlátozások miatt már csak 15-en voltunk. A B-sek vezető szerepét találkozásaink

alkalmával többször hangoztattam, ezt most pezsgős köszöntéssel ismét megköszöntem az A-sok részéről.

Metaforaként az évenként megrendezett grand slam teniszmérkőzések jellemzőit említettem –rendezés, szervezés, játéktér, tartozékok, szabályok,eredmények, méltatások köszönetek, ígéretek hasonlításával, összevetésével .

Az osztálytalálkozóink gondozói időrendben a következők voltak:

B osztály: Ébner László, Sasfi Imre, Kádár Aba, Őszi Ferenc.

A osztály: Majzik Tibor, Mészáros László.

A grand slamok győztesei a díjak átvételekor megköszönik, megdicsérik, megígérik, kijelentik hogy újra eljönnek.

Befejezésül hangsúlyoztam, hogy az egyéni mérkőzéseiknek valamennyien győztesei vagyunk, és részvételünket a következő alkalomra megígérjük.

Ferenczi Jenő (é. 1945)

"More solito" Idén volt 62 éve, hogy az akkori Szt. Imre Gimnázium utolsó osztálya érettségizett a ciszterci atyáknál. Azóta felnőttünk, korosodtunk, de a belénk nevelt összetartás szelleme megmaradt, és ma is él bennünk. Évtizedek alatt fogyatkoztunk, az 55 érettségizettből 27-en vagyunk, 20-an itthon, 7-en külföldön. A kapcsolat mindenkivel megvan, tudunk egymásról. Az évente megtartott érettségi találkozók mellett, három havonta összegyűnünk baráti beszélgetésre, esetenként kirándulásokat szervezünk, így voltunk Egerben, Pécsen, Zircen, Pannonhalmán, Szilvásvárad környékén. A létszám általában 10-15 fő, a kirándulásokon kevesebben vagyunk, mert néhányan már nem kellő intenzitással tudnak szaladgálni.

Az idei érettségi találkozókat kedvenc találkozóhelyünkön tartottuk, és erre eljöttek a velünk együtt járt, de különböző okok miatt kimaradt osztálytársaink is, valamint a párhuzamos osztályból is megtiszteltek néhányan jelenlétükkel. Baráti hangulatú vacsorán megegyeztünk abban, hogy - remélhetően – még sokszor találkozunk, és már most kezdünk készülődni a 65. érettségi évfordulóra.

Szöllőssy Alfréd VIII .(é .1948)

Levél Kanadából

1943-ban érettségizett B osztály diákjai a szokásos öt évenkénti találkozás helyett a 2010-ben **85 éves** kort elérő társainak összejövételét határozták el a 65.-ik évén, két évvel ezelőtt. A rendezést *Újhelyi János* társunk vette magára, akinek nem volt könnyű dolga a dátum egyeztetésre. A helybeliek beillesztését a már többé nem található társaink nehezítették. Az országghatá-

ron kívül élőknek a megfelelő dátum nagyobb probléma volt. Így csak saját magam kerültem ide külföldről a már rendszeressé vált tavaszi rokoni látogatásomkor. A találkozás a budapesti Flamenco Szállodában jött létre, délebbé beiktatásával, amelyen a következő társaink jelentek meg: *Erdélyi Gábor, Nyáry Gál, Tóth József, Újhelyi János Budapest és Késmárky Márton Kanada*. Kimentették magukat: *Józsa Gábor Dunaújváros, Szita József Balaton vidék* és

Lomoschitz László Spanyolország, *Bálint György* Belgium, *Medgyessy Mihály* Kanada és *Lakner Dénes* AuSZTRÁLIA. A jó ebéd mellett kellemesen elbeszélgettünk a múlttól, a jelenről, amelyben a szavazás eredménye miatti politikai változás jelentősége taktikusan ki lett iktatva, tekintettel arra, hogy nem mindannyiunk nézete azonos! A jövőről csak annyit, hogy úgy gondoltuk, az évenkénti találkozás a külföldön élők részéről egységes időpontra hozható össze, megoldható lesz. Hozzáteve azt, hogy 2013-ban lenne a hetvenedik évforduló! János barátunk becslése szerint már nemigen található meg más, mint akik itt fel vagyunk sorolva, az úgy tudom a 47 együtt érettségizők közül?! Reméljük, hogy jövőre megint láthatjuk egymást.

Ciszterci baráti öleléssel és köszöntéssel: Laudetur Jesus Christus!

Marci *135 Knowles Cresc.*

*Saskatchewan, S4S 4P3 CANADA*e-mail: kesmarky@sasktel.net

NEMZETVERETŐ

Sokféle országgló úr (vezér, király, köztársasági elnök, nemzetvezető) szerepelt (közülük nem egy LE is szerepelt) a magyar történelemben. (Ezzel persze nem igazolható az a kommunista rágalom, hogy „a múltba néző csupa sebet lát”). Az utolsó (meg is érdemli ezt a jelzőt!) „NEMZETVEZETŐ” milyen is volt – idézzük csak magunk elé tárgyilagosan (az idősebbek még emlékeznek rá):

félművelt,
zavaros fejű,
látszólag keresztény (de miféle téves értelemben!),
antiszemita,
tehetségtelen,
akarnok,
katona-gyűlölő, pedig katonatiszt volt!,
látszatra puritán, mégis gögös,
gátlástalan pogány és pogány szokások felújítója,
gyilkosságokra felbujtó,
megtévesztően magyarkodó,
botcsinálta figura, de lényegében pitiáner gyilkos.
Saját magát nevezte ki és pedig

NEMZETVEZETŐ-nek!

Bukása után találóan írta róla az akkori vicclap, a Ludas Matyi: „Ez volt hát a nemzet FÉLREVEZETŐ-je!”

Azt is hittük, hogy ennél már nem is lehet rosszabb.

Pedig lett!

Akit a felszabadulás után kaptunk (állítólag a törökök nevet is adtak neki: Nyakizmán Tökül volt megtisztelő neve), megalapozta a MÉTELYT. Ez a kifejezés az ú. n. „szocializmus”-ra vonatkozik, amelynek, mint tudjuk, két fő fázisa volt: az első a növekedés nehézségei, a második a nehézségek növekedése...

De túléltek azt is!

Sőt azt a félművelt, gonosz, ravasz kommunistát is, aki öreg korában a primitív konzumnép szemében csak a „puha diktatúra” „János bácsija”-ként fejezte be elborult elmével dicstelen, áruló életét.

És jött a „jobb kor” helyett a még rosszabb kor (talán a legrosszabbkor.) Az a bizonyos nárcisztikus pszichopata (bizony elég nagy patái is voltak,) de nem elégedett meg azokkal. A „demokratikus” kormányzáshoz neki lovak kellettek, amelyek félelmetes rohammal dermesztették meg 2006. okt.

23-án a fegyvertelen, ünneplő Budapest nemcsak nagyját, de apraját is, hiszen sok kiskorú gyermek is volt abban a tömegben, amelybe előre megfontolt szándékkal, beosztott rendőrfőnökét és általa annak alárendeltjeit a békés demonstrálók ellen uszítva ismételten belelövetett!

Több, kilőtt szem, egyéb maradandó, súlyos testi-lelki károsodást szenvedő honfitársunk várja velünk együtt ennek a cinikus gaztettnek tárgyilagos, törvényszerű kivizsgálását, a kártérítést, de a felelősök, a bűnözők, az emberiség elleni büntetéseket méltó megbüntetését is.

Igazi kommunista ő!

Az utolsó század zseniális prófétája. Alexander Szolzsenyicin megfogalmazásában: „A kommunistáknál veszélyesebb és kártékonyabb embertípust még nem produkált a történelem. Cinizmusuk, szemtelenségük, hataloméhségük, gátlástalanságuk, rombolási hajlamuk, kultúra -és szellemellenességük elképzelhetetlen minden más, normális, azaz nem kommunista ember számára. A kommunista nem ismeri a szégyent, az emberi méltóságot és fogalma sincs arról, amit a keresztény etika így hív: lelkiismeret. A kommunista: eltorzult lélek, egészséges szellemű európai ember nem lehet kommunista. Nincs olyan vastag bőrt igénylő hazugság, amit egy kommunista szemrebbenés nélkül ki ne mondana, ha azt a mozgalom érdeke, vagy az elvtársak személyes boldogulása úgy kívánja.”

Aki a felsorolt, nem kimondottan hízelgő jelzők közül hősünkre illőt NEM talál a fenti idézetben, az jutalmat érdemel!

Valóban, velejéig kommunista a mi hősünk! Húsz évvel ezelőtt egy pillanat alatt átvedlett ”szocialista ifjúmunkás”-hoz illő „népi demokratá”-ból valódi „népnyúzó” (ez volt az ő jelzőjük a kapitalistákra) -vadkapitalista nagyüzem tulajdonossá és szemrebbenés nélkül teszi zsebre a százmilliókat amíg „a nép hordta a terheket” - ahogyan énekelnünk kellett a szocialista urak rendelésére.

Félelmetesen igazolódott korunk másik, prófétai szellemű zsenijének, Márai Sándornak a nyolcvanas évek elején! megfogalmazott igazsága:

„A kommunistától még nehéz lesz megszabadulni, mert senki sem olyan veszedelmes, mint egy bukott eszme haszonélvezője, aki már nem az eszmét védi, hanem a ZSÁKMÁNYT!”

No, ki ő? Nem nehéz kitalálni!

Bizony, az Őszödi Böszme.

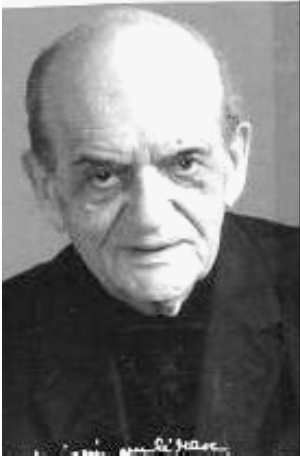
A NEMZETVERETŐ!!!

„Uram! Szabadíts meg minket a GONOSZTÓL!”

(Dr. Czike Imre János O.Cist.)

IN MEMORIAM

*Történelmünk tragikus közelmúltja tele van nagy egyéniségekkel, akik ma már úgyszólván elfeledetten, de egész életükben ember társaink lelki jólétéért munkálkodtak. Ilyen volt egy egykori ciszterci diák, aki hi-téért börtönben is szenvedett, róla emlékezik meg **Kerényi Károly***

H AVASS SCHOLAR SHIP

Havass atya neveltjeinek egyike volt *Béla*. 1949-től 1956-ig a fiatal Bélának Havass atya volt a lelki vezetője, mentora és barátja. 1956-ban Bélának politikai okok miatt menekülnie kellett és miután orvosi diplomát szerzett, Amerikában telepedett le. Több, mint harminc

év után találkozott *Havass Gézával* és azt tapasztalhatta, hogy az Atya a viszontagságos évek után is megőrizte lelki erejét, sajátos látásmódját, papi elhivatottságát és jó humorát. Akkor született az elhatározás, hogy Géza bácsi tiszteletére feleségével, *Abigaillel*, *Dr. Denver Dale*-val és *Dr. Trisha Markusennel* ösztöndíj alapítványt hoznak létre.

Az alapítvány – programja szerint – két éves amerikai szemináriumi ösztöndíjat biztosít azoknak a magyar pap-jelölteknek, akik vállalják, hogy vidéki egyházmegyés papként szolgálnak Magyarországon. Az ösztöndíj az oregoni *Angyalhegyi Bencés Szeminárium* 4. és 5. évére vonatkozik. A diploma megszerzése után a magyar szemináriumi növendéknek felszentelésre és a helyi egyházmegyében való szolgálatra vissza kell térnie Magyarországra. Az ösztöndíj fedezi a 2 éves tanulmány, valamint a szállás, étkezés, utazás költségeit és némi költőpénzt is biztosít.

1882-ben a svájci Engelbergből bencés szerzetesek egy kis csoportja érkezett Oregonba, hogy apátságot alapítsanak. Hely a Willamette völgy peremén levő magaslat lett. A bennszülöttek Tapalamaho-nak, a Kommunió hegyének nevezték. A szerzetesek munkájának része volt az iskola is. Már 1887-ben megnyitották a Mount Angel College-et és később, *William Gross* érsek szeminárium létesítésére kérte fel őket.

Az Angyalhegyi Szeminárium, az Angyalhegyi Apátság bencés szerzeteseinek apostolátusa, olyan iskola, melynek elsődleges célja férfiakkal emberi, lelki, értelmi és lelkipásztori felkészítése a római katolikus papságra. A szeminárium egy Hittudományi Főiskolából (Graduate School of Theology) és a Szabad Művészetek Kollégiumából áll. A Szeminárium programjai (tan-menetei) igazodnak azokhoz a normákhoz, amelyeket a Katolikus Nevelés Szent Kongregációja és az Egyesült Államok Katolikus Püspökeinek Konferenciája megállapított.

Ötödikként szemináriumot végzett magyar növendéket, *Törös Ádámot* 2010. június 26-án a debreceni Szent Anna székesegyházban *Bosák Nándor* megyéspüspök pappá szentelte. 2010. június 27-én Oros községben (Nyiregyházához csatolt) volt Törös atya első szentmiséje. Mind a papszentelésen, mind az első szentmisén a szeminárium rektora és 3 tanára vett részt. „Géza bácsi ciszterekhez járt fiai” közül öten voltunk jelen.

A történet számunkra világos: a Szentlélek ereje hat, működik és Géza-atya („Géza-bácsi”) életének gyümölcsei megérnek. A szentelést követő ünnepségen a következő köszöntő is elhangzott: „Olyan valakihez szeretnék szólni, aki nincs köztünk, mégis velünk van, Tiszteendő Havass Gézához, sokunk Géza-bácsijához. Köszönjük, hogy voltál, hogy velünk és értünk voltál és vagy most is. Kérünk, segítsd továbbra is Törös Ádámot és mindazokat, akik segítették és segítik őt. Kérünk, este örülj velünk, mert szép és jó ünnep ez. Maradj velünk! Úgy legyen!”

Kerényi Károly (é. 1952)

Budai osztályunk programja 2010 utolsó negyedére

Klubdélutánjaik előadásaira és az azt követő vendéglátásra és kötetlen beszélgetésre szeretettel várjuk tagjainkat és minden érdeklődőt. Helyszín a Szt. Imre gimnázium. Időpontok: minden hó második hétfője, a következő napokon:

Szeptember 13-án: Blaskó Péter: *Elkötelezetten színészetről, hitről, hazáról*

Október 11-én: dr. Tápay Miklós: *A közelkeleti helyzet amerikai nézőpontból*

November 8-án *Klubdélután*

December 13-án *Karácsonyvárás*

A klubdélutánok 17 órakor kezdődnek, előtte 16,30-kor elimádkozzuk a Completoriumot az első emeleti kápolnában. Mindenkit várunk.

* * *

Szomorú szívvel adunk tájékoztatást arról, hogy a felsorolt tanár és diáktársainkkal már csak lélekben lehetünk együtt:

Dr. Jáki Ferenc Adorján

Dr. Lendvai Imre é. 1936

Lukács Antal é. 1944

Tatár Mátyás é. 1936

Dr. Vajay Szabolcs é. 1939

Verbényi (Wéber) Andor é. 1934

REQUIESCANTINPACE!

A Budai FehérFekete időszakos, ingyenes tájékoztató egyesületi tagjaink részére.

Megjelenik húsvétkor, Veni Sancte idején és karácsonykor.

Címünk: H-1519 Bp., Pf 401; telefon (változás): (+36 1) 789-7992,

E-mail: dekanycs@gmail.com

Felelős kiadó: dr. Seidl Gábor.

HÍREK, TUDOSÍTÁSOK

Márványtáblát

avattak *Nuridsány Zoltán é.1944 (1925 –1974)*

festőművész emlékére az Alkotmány u. 27. sz. alatt. Az örmény származású festőművész diákkorában is közismert volt a Szent Imre gimnáziumban. Elhivatottsága Nagy Nándor tanár úr rajz szakkörében általános volt, mi, akik együtt rajzoltunk vele e különórákon, hozzá képest csak dilettánsnak éreztük magunkat. Már akkor új utakon járt sajátos rajztechnikájával, de később festményeivel érte el a legnagyobb értéket: sokunknak, embertársainknak életét tette színeesebbé, boldogabbá, azzal, hogy képeit csodálhattuk. (öf)

Nuridsány Zoltán

Az új kormány legjelentősebb minisztériumának, a Nemzeti Erőforrás Minisztériumának vezetője lett egykori diáktársunk, *Réthelyi Miklós (é.1957)*.

Munkájához Isten áldásával kísért sok sikert kívánunk, hisszük, hogy vezetésével az oktatásügy, az egészségügy, a kultúra, a szociális ügyek és a sport felemelkedésének elindítója lesz.

„A család s tulajdon
lesz a világnak kettős mozgatója”
(MADÁCH)

Hálával emlékezünk meg patrónusunkról, a
Magyarok Nagyasszonyáról,
és kérjük további oltalmát, mert Országunkat mos-
tantól olyan kormány vezetheti, amelynek tagjai
Istenre tettek esküt